

kadın bülteni

Aralık-Ocak-Şubat 2022

Sayı: 18

“ÇEVRE BİLİNCİ ÇOCUKLUKTAN BAŞLAR”

ÇANKAYA’DA KADIN DANIŞMA MERKEZLERİNİN
SAYISI ARTIYOR

**EBEVEYNLERİN TUTUMLARININ TOPLUMSAL
CİNSİYET GELİŞİMİNE ETKİSİ**

KRİZE KARŞI KADIN VE EMEK MÜCADELESİ

Çankaya
BELEDİYESİ

DİJİTAL BÜLTEN

İçindekiler

Çankayalı Kadınlar Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Ve Dayanışma Günü Etkinliklerinde Bir Arada	2
Kadın Emeği E-Ticaret İle Güçlenecek	4
Kadın Yazarlar Çankayalı Kadınlarla Buluştu	5
“Çevre Bilinci Çocukluktan Başlar”	6
Kanser Yakınımızda Farkında Mısınız?	7
Çankaya’da Kadın Danışma Merkezlerinin Sayısı Artıyor	8
Evin Hatırı	9
Krize Karşı Emek Ve Kadın Mücadelesi	10
Ebeveynlerin Tutumlarının Toplumsal Cinsiyet Gelişimine Etkisi	12
Gündelik Hayatın Cinsiyetçi Şiddeti	14
Glasgow, İngiltere’nin İlk ‘Feminist Şehri’ Olmaya Hazırlanıyor	18
Neden Acilen Cinsiyet Eşitliğine Sahip Bir Kentsel Geleceğe İhtiyacımız Var?	21
Kadınlara Yönelik Şiddetle Mücadele: Türkiye’de Kadın Sivil Toplum Örgütlerinin Katkı Ve Kazanımları	24
İklim Değişikliği Hakkındaki Düşüncelerimizi Çarpıtan Dört Toplumsal Cinsiyet Varsayımı ve Daha İyisini Yapmanın Üç Yolu	26
Saba Rastgarkarimi: “İran Bir Değişime Gebe”	30
Ne Okusak?	32

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ ENDEKSİ'NDE ÇANKAYA İLK ÜÇTE

Çankaya Belediyesi olarak ilkleri hayata geçirmeye, belediye hizmetlerimizde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik adımları kararlılıkla atmaya devam ediyoruz.

Mor Bayrak'ı dalgalandırmaya hak kazanan Türkiye'deki ilk belediyeyiz.

Kadın Dayanışma Merkezleri'nin sayısını artırdık.

Dört yeni KDM'yi, Bademlidere, Birlik, Cebeci ve Sokullu Çankaya Evleri'nde hizmete soktuk.

"25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü" kapsamında toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık yaratmak amacıyla Doğan Taşdelen Çağdaş Sanatlar Merkezi'mizde düzenlediğimiz etkinliklerimiz oldukça ilgi gördü.

Kadınların ekonomik hayatımızdaki yerini güçlendirmek, ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarını sağlamak için Yılmaz Güney Sahnemizde e-ticaret eğitimleri verdik.

Çankaya'da kadına verdiğimiz önem, İnsani Gelişme Vakfı'nın (İNGEV), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) hedefleriyle bağlantılı olarak ilçeler bazında bu yıl dördüncüsü hazırladığı "İnsani Gelişim Endeksi-İlçeler 2021" (İGE-I) raporunda da etkisini gösterdi.

Çankaya, Eğitim Endeksi'nde 77.67 puan ile 160 ilçe arasında Türkiye birincisi olurken, BM kriterlerine göre yapılan incelemeler ve değerlendirmeler sonucunda "Çok Yüksek İnsani Gelişim" gösterisinde de ikincilikle ödüllendirildi.

Çankaya, toplumsal cinsiyet eşitliği endeksinde de yine başarılı oldu. Rapora göre; Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi hesaplanırken, şu kriterlere bakıldı:

- Belediye kadın meclis üyesi sayısının toplam belediye meclis üyesi sayısına oranı.
- Belediye kadın başkan yardımcısı sayısının toplam belediye başkan yardımcısı sayısına oranı.
- Belediye kadın müdür sayısının toplam belediye müdür sayısına oranı.
- Belediye kadın çalışan sayısının toplam çalışan sayısına oranı.
- İlçedeki kadın muhtar sayısının toplam muhtar sayısına oranı.
- Kadınlarda ortalama eğitim süresi.
- Adölesan doğurganlık hızı (binde).
- Kadınlarda ortalama evlenme yaşı.

Bu kriterler gözetilerek hazırlanan rapor sonucunda Çankaya, 59.73 puan ile toplumsal cinsiyet eşitliği endeksinde ilk üç ilçe belediyesi arasında yer aldı.

Kadının toplumumuzdaki önemini ve yerini biliyoruz.

Cumhuriyetimizin Kuruluşu'nun 100. yılına girerken, ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün kadınlara verdiği önemin farkındayız.

Durmadan, yorulmadan, Ata'mıza layık şekilde çalışmaya devam ediyoruz.

Alper TAŞDELEN

Çankaya Belediye Başkanı

Çankayalı Kadınlar

Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü Etkinliklerinde Bir Arada

Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik çalışmalarıyla rol model olan Çankaya Belediyesi, “25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü” kapsamında hafta boyunca birbirinden anlamlı etkinliklere ev sahipliği yaptı.

Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik çalışmalarıyla tüm Türkiye’ye örnek olan Çankaya Belediyesi, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü için hafta boyunca birbirinden anlamlı etkinlikler düzenledi. Doğan Taşdelen Çağdaş Sanatlar Merkezi’nde (DTÇSM) 21 Kasım’da “Evliliğin Halleri” tiyatro oyunu ile başlayan etkinlikler, 22 Kasım’da Töz Belgeseli gösterimi ve Tiyatro Kinik’in sahnelediği Dış Ses oyunu ile devam etti.

GÜLSİN ONAY BÜYÜLEDİ

Onlarca Başkentlinin yoğun ilgi gösterdiği etkinliklerde şiir dinletileri, film gösterimlerine ev sahipliği yapan DTÇSM’de etkinlikler, 25 Kasım’da Farklı Kadınlıklar Farklı Deneyimler: Kadınlar Şiddet Konuşuyor Paneli ile başladı.

Panelin moderatörlüğünü Gazeteci Özlem Gürses üstlenirken etkinlikte, Akademisyen Funda Şenol Cantek, Tiyatrocu Betül Arım ve Avukat Feyza Altun konuşmacı olarak yer aldı.

Panelin ardından Dünyanın dört bir yanına uzanan uluslararası müzik kariyerinde önemli orkestralarla konserler veren Gülsin Onay, notalarıyla katılımcıları büyüledi.

EVİN HATRI SERGİSİ

Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü etkinlikleri kapsamında ayrıca 26 Kasım’da İsmet İnönü Parkı’nda açıldı. “Evin Hatırı” sergisi de yer aldı. Prof. Dr. Funda Şenol Cantek’in düzenlediği sergi, 2 Aralık’a kadar Çankayalılarla buluşmaya devam etti.

21 Kasım

Pazartesi

**Evliliğin Halleri
Tiyatro**

Saat: 20.00

22 Kasım

Salı

**Töz Belgeseli Gösterimi
ve Söyleşi**

Saat: 18.00

Konuşmacılar:
Neşe Uğur Nohutçu (Belgesel
Yönetmeni), Tuba Batu (Oyuncu)**Dış Ses
Tiyatro**

Saat: 20.00

23 Kasım

Çarşamba

**Şiir dinletisi ve
Bacıyan-ı Rum
Belgesel Gösterimi**

Saat: 19.30

Süheyla Taşçier

24 Kasım

Perşembe

**Kadına Yönelik Şiddetle
Mücadele Paneli / Kadın
Dayanışma Vakfı**

Saat: 16.00

Konuşmacılar:
İlknur Yüksel Kaptanoğlu,
İlgi Kahraman, Zekiye Karaca Boz**Pippa Adında Barış
Tiyatro**

Saat: 20.00

25 Kasım

Cuma

**Farklı Kadınlıklar Farklı
Deneyimler: "Kadınlar Şiddet
Konuşuyor" Panel**

Saat: 19.00

Moderatör: Özlem Gürses (Gazeteci)

Konuşmacılar:

Funda Senol Cantek (Akademisyen)

Betül Arım (Tiyatrocu),

Av. Feyza Altun

**Gülsin Onay
Pişano Resitali**

Kadın Emeği E-ticaret ile Güçlenecek

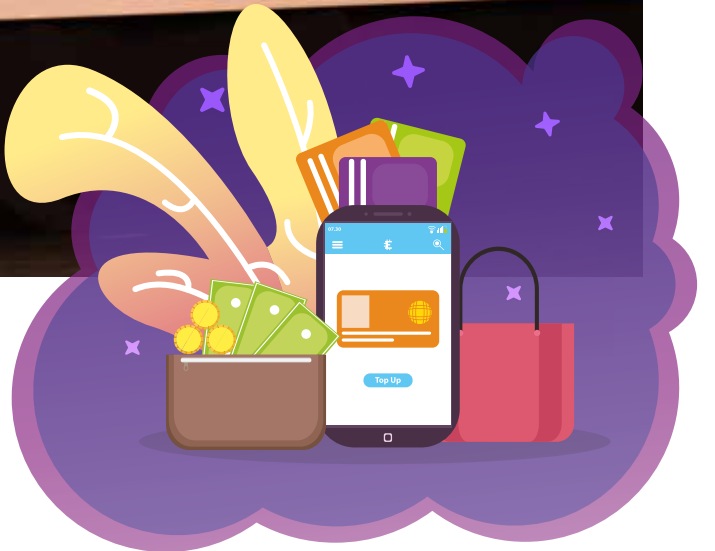

Çankaya Belediyesi olarak, kadının ekonomik olarak güçlenmesi ve istihdama katılımına destek olmak amacıyla uzun yıllardır çeşitli çalışmalar yürütmekteyiz. İlk olarak 2017 yılında, el emeği üreten kadınlara AVM'lerde ücretsiz olarak sunduğumuz satış yerlerinin üzerine her geçen gün yenisini ekleyerek çalışmalarımıza devam etmekteyiz.

Bu çalışmalarımızın bir uzantısı olarak, 22 Ekim 2022 tarihinde evde üreten kadınlara Ankara Rotaract Kulübü ile birlikte, Yılmaz Güney Sahnemizde e-ticaret eğitimi düzenledik. Bu eği-

timle kadınlar, yönetim danışmanlığı, e-ticaret ve dijital pazarlama gibi konularda bilgi sahibi oldular.

Kadın emeğini görünür kılmak ve kadını her alanda desteklemek amacıyla yürüttüğümüz çalışmalara hız kesmeden devam edeceğiz.

Kadın Yazarlar Çankayalı Kadınlarla Buluştu

Türkiye'nin ilk "Mor Bayrak"lı yerel yönetimi olan Çankaya Belediyesinin bu yıl altıncısını düzenlediği "Kadın Yazarlar Haftası" başladı. Haftanın ilk konuğu "Çatlak Kızlar" serisiyle dikkat çeken yazar Ayten Kaya Görgün oldu.

Toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki çalışmalarıyla Türkiye'nin ilk "Mor Bayrak"lı yerel yönetimi olan Çankaya Belediyesi, kadın yazarları okurlarıyla buluşturdu. Bu yıl altıncısı düzenlenen Kadın Yazarlar Haftası, 3 Ekim'de başladı. 7 Ekim'e kadar süren etkinliğin ilk konuğu "Çatlak Kızlar" serisiyle dikkat çeken yazar Ayten Kaya Görgün oldu.

Doğan Taşdelen Çağdaş Sanatlar Merkezi Gülden Akın Salonu'nda gerçekleşen söyleşi ile başlayan etkinlikte yazar Görgün, "Arıza Babaların Çatlak Kızları" ile anlatmaya başladığı 'Çatlak Kızlar'ın hikâyesini katılımcılarla paylaştı. Serinin

yeni kitabı Çatlak Kızlar Sağlam Kapıda romanını tanıtan Görgün, söyleşinin ardından imza günü de düzenledi.

KADIN VE KİTAP

Kadınların ekonomik-sosyal yaşamdan eşit bir şekilde yararlanmaları, sanattaki varlıklarını artırmaları için her alanda kadına hizmette pozitif ayrımcılık yaptıklarını kaydeden Çankaya Belediye Başkanı Alper Taşdelen, "Belediyemizde ve ilçemizde fark oluşturacak çalışmalar için sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerle işbirliği içindeyiz. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için mücadele ediyoruz" dedi. Kitabın ve kadının bir arada olmasının önemine de değinen Taşdelen, "Kadının gücünü de kitabın gücünü de öğrenmesi gereken bir toplumuz. Bu nedenledir ki kadın yazarlar bizler için kıymetlidir" diye konuştu.

“Çevre Bilinci Çocukluktan Başlar,,

Çevre eğitimi, doğumdan ölüme kadar insanı içinde yaşadığı çevre ve bu çevrenin nasıl korunacağı konusunda bilinçlendirmek amacıyla yapılan eğitim olarak tanımlanır.

Çevre problemleri sadece teknoloji veya yasalarla çözülebilecek bir problem değildir. Bu problem, davranışların değişmesi ile çözülebilir. Bundan dolayı travma ve şiddete maruz kalarak büyüyen çocuklara, yönelik Çevre Mühendisleri Odası Ankara Şubesi, ekolojik bilgiler aktardılar, bir yandan da çocuklarda çevreye yönelik tutumların gelişmesini bu tutumların davranışa dönüşmesini sağlamak amacıyla “çevre bilinci çocukluktan başlar” temalı eğitim gerçekleştirdiler.

Eğitim gerçekleşirken eğiticiler;

- Çocukların aktif katılımını sağladılar.
- Çocuklara keyif verici ve hatırlanabilecek uygulamalar yaptırdılar yaşattılar.
- Eğitim esnasında çocuklara doğal dünyanın bütün bileşenlerinin birlikte ve etkileşim içerisinde olduklarını anlamalarına yardımcı olacak çalışmalar yaptılar.

- Çocuklara yaşadıkları sıcak ve samimi bir ortam yaratılmasını sağladılar.
- Çocuklar için en uygun öğrenme ortamının oyun olduğu düşünerek ve oyunu bir öğrenme aracı olarak kullanarak çocuğun çevreye katılımını sağladılar.
- Aynı zamanda çocukların yaşadıkları travmadan uzaklaşmasını çocukların birbirleri ile sosyalleşmesini yardımlaşma ve iş birliği oluşması sağlandı.

Özellikle çocuklar, doğa ile etkileşim için çok fazla fırsata sahip olamamaktadırlar. Doğanın güzelliğinin farkında olmayan çocuklar giderek doğadan uzaklaşıyor doğal yaşamın bir parçası olarak değil de kendilerini doğal yaşamdan ayrı tutarak büyüebilmektedirler. Nitelikli çevre eğitimlerinin artacağı, gelecek nesillerin çevreye daha duyarlı olması umuduydu.

Kanser Yakınımızda Farkında Mısınız?

Kadınların sosyal ve ekonomik yaşama katılımı konusunda yaptığı çalışmalarla “Mor Bayrak” sahibi olan Çankaya Belediyesi, kadın sağlığını da ihmal etmedi. Çankaya’da “Meme Kanseri Farkındalık Ayı” etkinlikleri 21 Ekim’de başladı.

Kadınların sosyal ve ekonomik yaşama katılımı konusunda yaptığı çalışmalar ve hayata geçirdiği projelerle Türkiye’nin ilk “Mor Bayrak” sahibi yerel yönetimi olan Çankaya Belediyesi, her yıl olduğu gibi bu yıl da kadın sağlığı farkındalık etkinlikleri düzenledi. Çankaya’da “Meme Kanseri Farkındalık Ayı” etkinlikleri 21 Ekim’de Prof. Dr. Semih Görgülü, Doç. Dr. Nüket Bilgen ve Dr. Işıl Tunçbilek’in katılacağı söyleşi ile başladı.

Çankaya Belediyesi Hizmet Binası’nda yer alan Mali Hizmet Salonu’nda gerçekleşen etkinlikte, meme kanseri farkındalık, teşhis ve tedavisine yönelik güncel çalışmalar aktarılacak. Söyleşi sonrasında Doç. Dr. Bilgen’in “Meme Kanseri Bencildir” kitabının dağıtımı ve imza günü de düzenledi.

NOCHE FLAMENCA KONSERİ

Çankaya’da Meme Kanseri Farkındalık Ayı etkinlikleri, 22 Ekim’de konser ve dans gösterisiyle İsmet İnönü Parkı’na taşındı. İspanyolca söylediği şarkılar ve danslarıyla ünlünen Noche Flamenca grubunun konseriyle farkındalık ayı etkinlikleri sona erdi.

Etkinlik Programı

Çankaya Belediyesi’nin “Meme Kanseri Farkındalık Ayı” için hazırladığı program şöyle:

21 Ekim 2022 Cuma
Yer: Çankaya Belediyesi Mali Hizmetler Toplantı Salonu
Saat:15.30
Söyleşi
Prof. Dr. Semih GÖRGÜLÜ,
Doç. DR. Nüket BİLGEN,
Dr. Işıl TUNÇBİLEK

22 Ekim 2022 Cumartesi
Yer: İsmet İnönü Parkı
Saat: 15.00
Konser: Noche Flamenca

Çankaya'da Kadın Danışma Merkezlerinin Sayısı Artıyor

Çankaya Belediyesi, kadınlara sosyal, psikolojik ve hukuki hakları konusunda destek verdiği Kadın Danışma Merkezlerinin (KDM) sayısını arttırıyor. Dört yeni merkez 2 Kasım'dan itibaren Bademlidere, Birlik, Cebeci ve Sokullu Çankaya Evlerinde hizmet vermeye başladı.

Çankaya Belediyesi, kadınların sosyal hayata ve istihdama eşit katılımını sağlayan proje ve hizmetleriyle Türkiye'de öncü ve ilklerin belediyesi olmaya devam ediyor. Türkiye'nin ilk "Mor Bayrak" sahibi yerel yönetimi olan Çankaya Belediyesi, kadınlara sosyal, psikolojik ve hukuki hakları konusunda destek verdiği Kadın Danışma Merkezlerinin (KDM) sayısını arttırıyor. Dört yeni merkez 2 Kasım'dan itibaren Bademlidere, Birlik, Cebeci ve Sokullu Çankaya Evlerinde hizmet vermeye başladı.

DÖRT FARKLI BÖLGEDE HİZMET VERECEK

Çankaya Belediyesinin Kızılay'da bulunan merkez binasında hizmet veren Kadın Danışma Merkezi, şimdi de Çankaya'da yaşayan her sosyal kesimden kadının korunması, desteklenmesi ve güçlenmesi adına danışmanlık hizmetini dört ayrı mahalleye taşıyor. Yeni merkezler, 2 Kasım'dan itibaren her hafta Çarşamba günü 09.00-16.00 saatleri arasında Bademlidere, Birlik, Cebeci ve Sokullu Çankaya Evlerinde ücretsiz olarak yüz yüze danışmanlık hizmeti verecek. Çankaya Evlerindeki yeni KDM'lerde,

5 sosyolog, 2 sosyal hizmet uzmanı, 1 toplumsal cinsiyet eşitliği uzmanı danışmanlık hizmeti verecek.

ÖNCÜ BELEDİYE

Çankaya Belediyesi'nin Avrupa Yerel Yaşamda Kadın-Erkek Eşitlik Şart'ını imzalayan öncü yerel yönetimlerden biri olduğuna dikkat çeken Çankaya Belediye Başkanı Alper Taşdelen, "2019-2023 Yerel Eşitlik Eylem Planımız ile belgede yer alan ilkelerin hayata geçirilmesi ve belediye hizmetlerine toplumsal cinsiyet eşitliğinin yansıtılmasına özen gösteriyoruz. Çankaya, kadına yönelik istihdam projeleri, danışma merkezleri ve sığınmaevleriyle Türkiye'deki öncü rolünü sürdürmeye devam ediyor" dedi.

Dört yeni danışma merkezi ile önemli bir çalışmaya imza attıklarını vurgulayan Başkan Taşdelen, "Toplumsal cinsiyet eşitliğini savunarak Mor Bayrak'ı dalgalandırmaya hak kazanan ilk belediyeyiz. Kadının yaşam hakkına ve sosyal haklarına saygı duyuyor, hizmetlerimizi kadına öncelik vererek üretmeyi önemsiyoruz" diye konuştu.

Evin Hatırı

İnsan neslinin hayatta kalması, gündelik hayat döngüsünün devamı, beslenme ve barınma faaliyetlerinin yürütülmesi için harcanan emek, geçmişten bugüne en görünmez ve ekonomik karşılığı olmayan bir emek biçimi. İstihdam süreçlerinden, kamusal alandan büyük ölçüde dışlanan ve ev eksenli yaşayıp çalışan kadınların harcadıkları emeği görünür hale getirmeyi amaçlıyor bu sergi. Kadınları eve, erkekleri sokağa ait sayan; kadını duygularla erkeği akılla bir tutan bir düzende yaşıyoruz ne yazık ki. Bu sergi, evi ve evden doğan yaşamı değersizleştiren, kadını edilgenleştiren, denetim altında tutmaya çalışan kültürel normlara, politikalara karşı ev içi emeğe ve maddi karşılığı ve çoğunlukla itibarı olmayan bir emek harcayan kadına

itibarını iade etmeyi amaçlıyor. Yani evin hatırını soruyor.

Bunun yanı sıra, geçmişten günümüze Ankara'da şehir hayatının nasıl dönüştüğünü, sosyalleşme mekanlarının, alışveriş imkanlarının ve mahallelerin nasıl farklılaştığını, yine kadınların deneyimlerinden yola çıkarak anlatıyor. Sucular, yoğurtçular, bileyciler, ayakkabı tamircileri, bohçacılar, gündelikçi terzileri hatırlayan kaç kişi kaldı?

Biz henüz bunları hatırlayanları dinledik ve kadın emeğini eski Ankara'nın izini sürerek görünür hale getirdik.

Ankara arşivini bize açtığı için Koray Özalp'e teşekkür ederiz.

19-25 Kasım
İsmet İnönü Parkı Etkinlikleri

Evin Hatırı Sergisi

Prof. Dr. Funda Şenol Cantek

Sergi Açılışı: 19 Kasım Cumartesi 14.00

Krize Karşı Emek ve Kadın Mücadelesi

Coşku Çelik

Akademisyen

21. yüzyılın üçüncü on yılında, küresel kapitalizmin karşı karşıya olduğu, birbiriyle ilintili temel krizler; pandemi, iklim krizi, gıda güvencesizliği ve savaşlar... İçerikleri ve sebepleri itibarıyla farklı görünseler de bu krizlerin küresel kapitalizminin yapısal çelişkilerinin ifadesi olduğunu ve beraberlerinde derin eşitsizlikleri getirdiklerini iddia etmek mümkün. Öncelikle, eşzamanlı tecrübe edilen bu krizler, dünyada hali hazırda derin eşitsizliklerin yaşandığı bir dönemde karşımıza çıktı. Dolayısıyla, başta pandemi olmak üzere, içinden geçtiğimiz dönem, neoliberalizmin yıkıcı etkilerinin ivmelenmiş bir halini temsil ediyor. Dahası, tüm bu krizler, kapitalizme içkin ve neoliberalizmle birlikte finansallaşmanın kontrolü altında özgün bir biçim almış toplumsal yeniden üretim çelişkilerini hiç olmadığı kadar açık bir biçimde ortaya koydu.

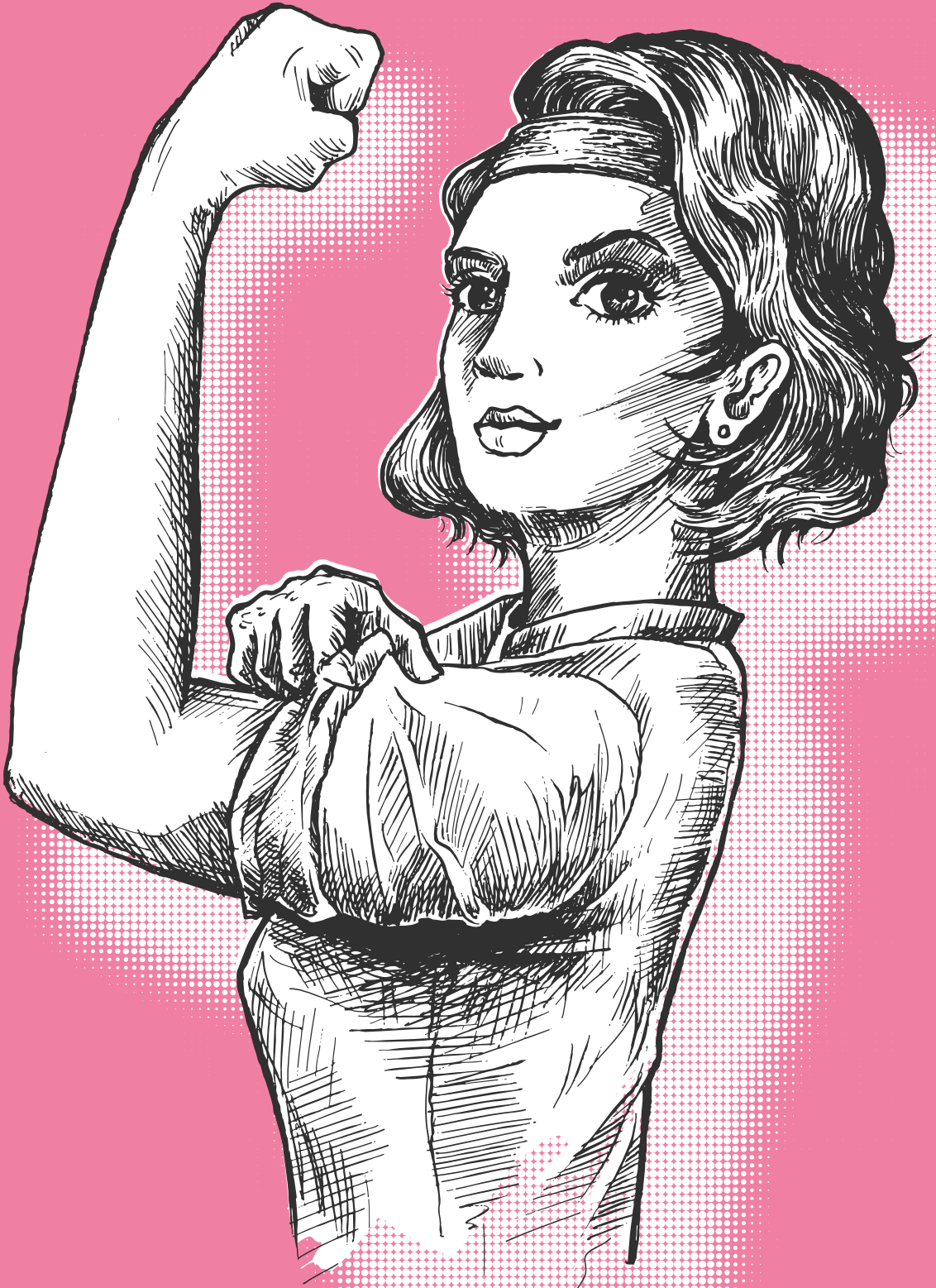
1970'li yılların başlarından itibaren feminist ekonomi politik yazınında çeşitli biçimlerde ele alınan toplumsal yeniden üretim kavramıyla temel olarak kastedilen, insanların-özellikle emekçilerin-yaşamı üretme ve idame ettirme, emek gücünün gündelik ve kuşaklar arası gıda, giyim, konut, sağlık, eğitim ve güvenlik gibi alanları kapsayan yeniden üretim süreçleridir. Kavram, feminist ekonomi politik yazınında dikkatleri devlet, piyasa ve hanenin karşılıklı etkileşimine, güç dengesine ve çelişkilerine çekerek emek gücünün gündelik ve kuşaklar arası olarak üretilme ve yeniden üretilme biçimlerine odaklanır. Bu ilişki ağında, kapitalizm için biricik meta olan emek gücünün üretildiği ve yeniden üretildiği hanenin özel bir yeri vardır. Hane içinde kadınlar bu işi ücretsiz yeniden üretim (ya da bakım) emekleriyle yerine getirirlerken, patriyarka ve ev kadınlığı ideolojisinin mistifikasyonu kadınların bu emeği doğallaştırılır ve sermaye ilişkisi dışında kişisel bir hizmet olarak görülür.

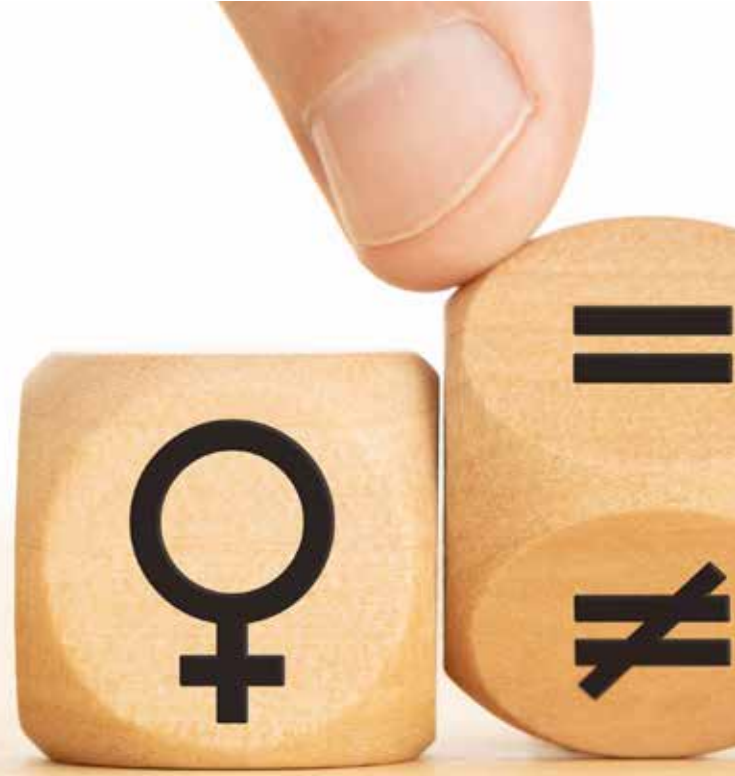
Kapitalizmin farklı dönemlerinde devlet, piyasa ve hane arasındaki ilişkilerin ve güç dengesinin dönüşümü, özgün toplumsal yeniden üretim çelişkilerini getirirken, devletin sağlık ve eğitim hizmetlerinde azalan rolünün yanı sıra sosyal konut ve gıda tedariki gibi alanlardan neredeyse tamamen çekildiği neoliberal dönemde, devlet bakım yükünü piyasa ve aileye devrederek dışsallaştırdı. Sonuçta, bakım ve toplumsal yeniden üretim, maddi olarak gücü yetenler için piyasadan satın alınan bir metaya dönüşürken, gücü yetmeyenler için hane içine transfer edilerek özelleştirildi. Dolayısıyla, kapitalizme içkin olan toplumsal yeniden üretim çelişkisi neoliberalizmle birlikte derinleşti ve toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri üzerine kurulu olduğu ölçüde kadın emeği sömürsünü şiddetlendirdi.

Örneğin, sağlık hizmetlerinin metalaştığı bir dönemde ortaya çıkan küresel pandemi, emek gücü piyasalarında hali hazırda oldukça güvencesiz konumda olan kadınların artan işsizliğine, artan ücretsiz emek sömürsüne ve hane içinde artan oranda erkek şiddete maruz kalmalarına neden oldu. Ya da son üç yılda derinleşen gıda krizi, her ne kadar uluslararası örgütler tarafından Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesi üzerine ortaya çıkan bir gıda arz ve tüketim sorunu olarak değerlendirilse de 1980'lerden itibaren şirketleşen tarım-gıda rejiminin gıdanın üretim, dağıtım, dolaşım ve tüketim süreçlerin, metalaştırmasının ürünü. Nitekim hem son on yılda piyasa bağımlılığı artan küçük ölçekli gıda üreticileri artan girdi fiyatlarını finanse edemez hale geldi hem de bunun sonucu yükselen gıda enflasyonu artan sayıda hanenin sağlıklı gıdaya erişimini zorlaştırdı. Bu da gıdanın üretim, tüketim ve hazırlanma süreçlerinde merkezi rolü olan kadınların aile tarımında artan güvencesizliğine, hane içindeyse ücretsiz bakım emeğinin artan sömürsüne yol açtı.

Peki tüm bu krizlerin ortasında nasıl bir feminist politika gündemine ihtiyacımız var? Toplumsal yeniden üretim yaklaşımının genel olarak neoliberalizme karşı, özel olarak içinde bulunduğumuz kriz koşullarında emek ve kadın mücadelesinin temasına dair önemli bir çerçeve sağladığını iddia etmek mümkün. Buna göre bir yandan, hem kadınlar ücretli işgücünün yarısını oluşturduğu için hem de emek gücünü üretme ve yeniden üretme görevini üstlendiği için, feminist bir gündem, emek mücadelesinin

merkezinde yer almalıdır. Diğer yandan, kadın cinayetlerine, erkek şiddetine karşı yükselen, İstanbul Sözleşmesi yaşatır diyen güçlü kadın hareketinin merkezinde emek ve sosyal hak gündemi olmalıdır. Dolayısıyla, yaşamlarımıza her cepheden saldırılan bu dönemde, bu cephelerin her birinde ortak bir emek ve kadın mücadelesi örgütlemek hiç olmadığı kadar elzem ve acil. Bu cepheler ücretli ve ücretsiz işimiz, bedenlerimiz, tabağımızdaki yemek, suyumuz, evimiz, toprağımız ve soluduğumuz havadır.

Ebeveynlerin Tutumlarının **Toplumsal Cinsiyet Gelişimine Etkisi**

İrem Ulu

Klinik Psikolog

Toplumsal cinsiyetçi ayrıma dayanan cinsiyetçi rejimin toplumsal bir kurgu olarak herkesin yaşamını düzenlemekte; kadınlar açısından yaşamın her alanında daha eşitsiz bir durum söz konusu olsa da erkekler de bu eşitsiz düzenden paylarına düşeni almaktadırlar. Toplumsal yapı içinde ailenin varlık nedeni ve aile içinde anne- babanın sorumluluğu, çocukların -yani yeni kuşakların- bu rejimin devamını sağlayacak biçimde yetiştirilmesini sağlamaktır. Toplumsal cinsiyet kavramı, toplumun kişilerden biyolojik cinsiyetlerine göre farklı roller, sorumluluklar, davranışlar beklemesini tanımlar. Bu farklı rol, sorumluluk ve davranışlar her ne kadar cinsiyet temelli olsa da diğer toplumsal kategorileri de içerecek biçimde ve hiyerarşik olarak şekillenir, düzenlenir ve yaşanır. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet kavramı, kişisel düzeyde cinsiyetin sadece biyolojik bir gerçeklik olmadığının altını çizerek ve cinsiyet rollerinin top-

lumsal boyutunu görünür kılar. Cinsiyet rejimi ise, toplumsal cinsiyeti tamamlayıcı biçimde, cinsiyet rollerinin yani kadınlık ve erkeğin toplumsal ilişkiler içinde örüldüğünü, bütün bu ilişkilerin temelinde iktidar ilişkisi olduğunu ve kavranabilir bir sistemi bulundugunu iddia eder (Bora ve Üstün, 2008). Dolayısıyla bu iki kavram birlikte, sadece kadın ve erkek arasındaki değil, ırk, sınıf, etnisite, bölgesel farklar, cinsel kimlik ve yönelim hatta medeni durum gibi farklı toplumsal kategoriler arasındaki iktidara dayalı hiyerarşik ilişkileri görünür kılmaya ve çözümlemeye olanak sağlar. Toplumsal yapıyı, cinsiyetçilik temelinde anlamlandırmayı sağlayan bu iki kavram, feminist düşünürlerin ardından güçlenen erkeklik alanındaki araştırmalar sayesinde gelişmiştir.

Toplumun temelinde cinsiyetçi iş bölümü yatar. Toplum içinde kadınlar ve erkekler farklı işlerden

sorumludurlar. En basit ifade ile kadınlar ev ve aile işlerinin ücretsiz emekçisi iken, erkekler sistem içinde asıl değerın üretildiği kamusal alanları denetim altına tutabilecekleri işlerden sorumludurlar. Feminist terminoloji ile ifade edilirse, cinsiyetçi rejim içinde, kadınlar yeniden üretimden, erkekler üretimin kendisinden sorumludur. Bu sorumluluk farklılığı, biyolojik farkla eşleştirilerek her iki cinse de doğalmış gibi sunulur. Cinsiyetçi iş bölümünün bu denli “doğal” karşılanması, aile içinde kuruluyor ve çocukluktan beri sorgusuz sualsiz- ya da zorla! - kabul ediliyor oluşunda yatar. Bu nedenle aile cinsiyet rejiminin ve bunun içinde kadına yönelik tahakkümün kurulduğu ve içselleştirdiği birincil kurumdur. Cinsiyetçi rejim içinde kadın, anne ve ev içi emekçi olarak yer alır. Kadının toplum içindeki yeri ve iktidarla ilişkileri annelik ve ev kadınlığı sorumlulukları kapsamında biçimlenir. Kadınlara yüklenen ve ev içinden doğan yeniden üretim sorumluluğu, diğer bütün toplumsal fark ve özellikleri aşarak, sadece cinsiyet farkı üzerinden işler ve sadece gündelik yaşamı değil, kuşaklararası ilişkileri de içerecek biçimde topluma yayılır.

Ev içinde baba, erk sahibi erkekliğin hegemonik oluşturusu konumundadır. Babalar, cinsiyetçi iş bölümü içinde evin geçimini sağlamak ve aile bireylerini yani kadınlar ve çocukları korumak sorumluluğunu üstlenmiş durumdadırlar. Bunun karşılığında hem fiziksel hem de maddi gücü temsil eder ve hegemonik erkekliğin oluşturunusu olarak karar alma ve -kadınlar ve çocuklara oranla daha fazla- hesap vermeden hareket edebilme özgürlüğünü ellerinde bulundurlar. Bununla birlikte kadınlar onayı olmadan hegemonik erkeklik oluşmayacağına da altını çizmek gerekir. Kadınlar yeniden üretim sorumlulukları dolayısıyla hegemonik erkekliğin de yeniden üretilmesine katkıda bulunurlar. Bu sorumluluklarına karşı çıkan ya da dönüştürmeye çalışan kadınlar, erkekliğin hegemonik gücüyle çatışmaya girme ve zarar görme riskini de üstlenmiş olur. Dolayısıyla kadınların hegemonik erkekliği onaylamasının “öğrenilmiş çaresizliğin” bir sonucu olarak ortaya çıktığı ve aldıkları karşılığın görece daha “rahat” bir yaşam sürme olanağı olduğu söylenebilir.

Gündelik Hayatın *Cinsiyetçi Şiddeti*

Khadijah Kanji

Kanadalıların, Marc Lepine'in "feminizmle mücadele" adına bir üniversite kampüsünde 14 kadını öldürdüğü ve 10 kişiyi yaraladığı 1989 École Polytechnique Katliamı'nın 30. yıldönümünü anılarından bir aydan kısa bir süre sonra trans aktivist Julie Berman Toronto'da öldürüldü. Kanada'da her 2,5 günde bir kadın, yakın partneri tarafından öldürülüyor ve kadınların üçte biri yaşamları boyunca en az bir cinsel saldırı olayı yaşıyor. Cinsiyet kimliği, cinsel yönelimi, yeteneği, yaşı ve ırkı nedeniyle marjinalize edilen kadınların fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalma olasılıkları daha yüksek olsa da toplumsal cinsiyete dayalı şiddetle ilgili değerlendirme ve konuşmalardan dışlanmaları da ek olarak marjinalize ediliyor.

Kanada'da toplumsal cinsiyete dayalı şiddet konusu her yıl 6 Aralık'ta yeniden ele alın-

maktadır. Ancak, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin bu tarihe kadar her gün toplumlarımızın bir parçası olacağını kabul ediyoruz. Bugün enerjimizi ve dikkatimizi adadığımız kadının, sıklıkla en ayrıcalıklı kişilerin ihtiyaç ve deneyimlerine göre tanımlandığını kabul ediyoruz. Ve en çok teselliye pasif hatırlama arayışında bulsak da toplumsal cinsiyete dayalı şiddet konusunun bizi harekete geçmeye çağıran güncel bir konu olduğunu kabul ediyoruz.

Elbette bu "eylem", École Polytechnique'deki katliamdan ve o zamandan bu yana pek çok olaydan sorumlu olan şiddetli kadın düşmanı ideolojileri ele almayı da içermelidir. Ancak yapbozun kritik bir parçasını gözden kaçıramayız: ataerkiye kendi katılımımız ve yatırımımız.

Ataerkillik, bu gezegende yaşayan bizlerin yaşamlarını organize eden, yöneten ve koordine eden, toplumlarımızın yapılandırıcı bir gücüdür. Dişileştirilmiş insanlara karşı görünüşte mantıksız bir nefretle hareket edenleri kınamak yeterince kolaydır. Kendimizi kadın olarak tanımlayan çoğumuz da dahil olmak üzere, bu sistemden hangi şekillerde faydalandığımızı düşünmek o kadar kolay değil.

Ataerkillik ve Küresel Ekonomi

Ataerkillik, maddi bolluğumuzu mümkün kılan, küresel kapitalist ekonomimizin bir özelliğidir.

Yüzde 90'a varan oranı kadınlar tarafından sağlanan, terane emeği tarafından sürdürülen hızlı modayı düşünün. Terane atölyelerinde çalışanlara saatte 6 sent gibi düşük bir ücret ödeniyor, 10 ila 12 saatlik vardiyalarda çalışıyorlar- sık sık zorunlu fazla mesai ile- ve kısıtlı banyo ve su molalarına sahipler. Cinsel taciz, bedensel ceza ve sözlü taciz olağan disiplin taktikleridir. Modern insanlık tarihindeki en ölümcül yapısal başarısızlık olayı olan Bangladeş'teki 2013 Rana Plaza Çöküşü örneğinde olduğu gibi, iş genellikle ölümcüldür. Ölen 1.100 kişinin ve yaralanan 2.500 kişinin çoğu, binada hazır giyim işçisi olarak çalıştırılan ve binanın güvenli olmadığı bilinmesine rağmen işe geri dönmek zorunda kalan genç kadınlardı. Felaket, Güney Yarımkürede kadınların insanlıktan çıkarılmasının şok edici bir yansımasıdır- hem felaketin gerçekleşmesini sağlayan hem de ona verilecek tepkileri belirleyen budur. Kanada Yüksek Mahkemesi, şirketin "Joe Fresh" etiketi için kıyafet üreten kurbanların aile üyelerinin Kanada süpermarket zinciri Loblaws aleyhine açtığı davayı reddetti. Mahkeme, Loblaws'ın bu işçilere bakmakla yükümlü olmadığına karar verdi ve mağdurların yasal masraflar için yaklaşık 1 milyon doları geri ödemelerini emretti.

Terane çalışmasının cinsiyetlendirilmiş yönü, tesadüfi değil, kasıtlıdır ve ucuz emeğe bağımlı bir hızlı moda endüstrisinin işleyişi için kritik öneme sahiptir. Temiz Giysi Kampanyası aracılığıyla Bangladeşli bir kadın fabrika işçisinin söylediği gibi, "Kadınlar kukla gibi dans ettirilebilir ama erkekler aynı şekilde taciz edilemez. Sahipler bir şey isteyip istemediğimizi umursamıyor, ancak erkeklerin dile getirdiği talepler biraz dikkate alınmalı. Yani erkek işçi çalıştırmıyorlar." Global Labor Justice'in ABD direktörü Jennifer Rosenbaum'un perakende sektörü hakkında söylediği gibi, "Cinsiyete dayalı şiddeti küresel tedarik zinciri yapısının bir sonucu olarak anlamalıyız." Tarım ve madencilik- düşüncesiz bolluk yaşam tarzlarımızdan sorumlu diğer iki büyük küresel endüstri- benzer şekilde Güney Yarımkürenin/ırksallaştırılmış eme-

ğin sömürülmesiyle finanse ediliyor ve bu iş kollarındaki kadınlar, düşük ödemenin yanı sıra cinsel şiddet ve fiziksel zarara karşı özellikle savunmasız durumdadır.

Ataerkillik ve İklim Değişikliği

Ataerkillik, çevrenin kapitalist enkazının zararlarını dağıtır ve en az katkıda bulunanların etkilerini en çok deneyimlemesini sağlar. Bu yaz yayınlanan bir raporda, BM'nin Aşırı Yoksulluk ve İnsan Hakları Özel Raportörü Philip Alston, "En iyi senaryoda bile, iklim değişikliğinin etkisiyle, yüz milyonlarca insanın gıda güven-sizliği, zorunlu göçü, hastalığı ve ölümü yaşanacak." Dünyanın en zengin yüzde 10'u, küresel sera gazı emisyonlarının yüzde 50'sinden sorumlu ve Kanada'da özellikle suçluyuz. Kişi başına, diğer tüm G20 ekonomilerinden daha fazla emisyon üretiyoruz. Tuhaf bir şekilde, dünya nüfusunun en yoksul yarısı dünya çapındaki karbon emisyonlarının yalnızca yüzde 10'undan sorumluyken, gelişmekte olan ülkeler iklim krizinin maliyetinin tahminen yüzde 75'ini karşılayacak. Ve bu doğuya karşı batı, zengine karşı fakir, Kuzey Yarımküreye karşı Güney Yarımküre ayrımı içinde, cinsiyet eşitsizlikleri iklim değişikliğinin adaletsizliğini şiddetlendiriyor.

Uluslararası Doğayı Koruma Birliği'nin açıkladığı gibi, "Kadınlar genellikle yiyecek toplamaktan ve üretmekten, su toplamaktan ve ısınmak ve yemek pişirmek için yakıt sağlamaktan sorumludur. İklim değişikliği ile bu görevler daha da zorlaşıyor. Kuraklık ve sel gibi aşırı hava olaylarının yoksullar ve en savunmasız kişiler üzerinde daha büyük bir etkisi var- dünyadaki yoksulların yüzde 70'i kadın."

Ataerkillik ve Savaş Ekonomisi

Ataerkillik, savaşın "faydalarını" ve "maliyetlerini" paylaştırarak, savaşın maddi ödülünü alanların onun yıkımından korunmalarına izin verir. Kanada silahlarının Yemen'deki savaşta kullanıldığına dair kanıtlara rağmen, hükümetimiz Suudi Arabistan ile yaptığı kazançlı silah sözleşmesini iptal edemedi. Genel Sekreter Yardımcısı İnsani İşler ve Acil Yardım Koordinatörü Mark Lowcock, geçtiğimiz temmuz ayında yaptığı bir bilgilendirmede, "Yemen'deki çoğu insan için koşulların daha da kötüye gittiğini" belirtti. Yaklaşık 100.000 kişi öldürüldü; 85.000'den fazla çocuk kıtlıktan öldü; 13 milyonu da açlık tehlikesiyle karşı karşıya. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programına göre, savaşın devam etmesi, Yemen'in dünyanın en fakir ülkesi haline gelmesini sağlıyor; 2022 yılına kadar nüfusun yüzde 79'u yoksulluk sınırının altında yaşayacak ve yüzde 65'i aşırı yoksulluk içinde olacak. Orantısız bir

şekilde savaşın etkilerinden mustarıptır ve bu Yemen için de geçerlidir.

BM'ye göre, 3 milyondan fazla Yemenli kadın ve kız çocuğu aile içi şiddet riski altındayken, 60.000'i cinsel şiddet riski altında. Kadınlar ayrıca, yalnızca erkekler ve oğlan çocukları yemek yedikten sonra yemek yemeleri beklendiği için gıda yardımına güvenen 10 milyon kişi arasında en savunmasız olanlardır. Emziren veya hamile Yemenli bir milyondan fazla kadın yetersiz besleniyor ve bunların birçoğu üreme hizmetlerinin eksikliği nedeniyle halihazırda yaşamı tehdit eden sorunlarla karşı karşıya. Yemen, yıllardır Dünya Ekonomik Forumu'nun Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporu Nun en alt sıralarında yer alıyor ve CARE toplumsal cinsiyet aktivisti Suha Basharan'ın sözleriyle, “savaşla birlikte, yıllar içindeki herhangi bir cinsiyet ilerlemesi durma noktasına geldi, yiyecek bulmak öncelik haline geldi, haklardan bahsetmek mümkün değil.”

Ataerkillik ve Yerleşimci Sömürgeciliği

Ataerkillik, yerli halkların süregelen sömürgeci mülksüzleştirilmesine dayanan bir ülke olan Kanada'daki hayatımızı destekliyor. Mi'kmaq avukatı Pamela Palmater'in dediği gibi, “Yerli kadınlara ve kızlara karşı işlenen tarihi soykırım, Kanada yasaları, politikaları ve uygulamaları bu şiddet çerçevesini yaratan hem ırkçı hem de cinsiyetçiydi.” Bugün, cinsiyete dayalı kolonizasyon kişilerarası şiddette kendini gösteriyor — Yerli kadınlar ve kızlar orantısız bir şekilde şiddet içeren suçlar, cinayetler ve insan kaçakçılığı mağduru oluyor; ekonomik şiddet - ayrıca işsizlik, yoksulluk, olumsuz sağlık ve evsizlik istatistiklerinde temsil edilmektedir; ve kurumsal şiddet - yüksek oranlarda çocukların tutuklanması ve hapsedilmesinin yanı sıra zorla kısırlaştırma ve polis ve ıslah memurları tarafından cinselleştirilmiş şiddet de buna dahildir.

BM Kadına Yönelik Şiddet Özel Raportörü Dubravka Šimonović, Kanada'daki durumla ilgili bu yaz yayınladığı bir raporda, “Yerli kadın ve kız çocuklarına yönelik yetersiz korumayı ülkedeki başlıca endişe” olarak belirledi. “First Nations, Metis ve İnuit topluluklarından yerli kadınlar, Devlet tarafından yeterince ele alınmayan kurumsal, sistemik, kesişen çoklu ayrımcılık biçimleri nedeniyle şiddet, marjinalleştirme, dışlanma ve yoksullukla karşı karşıya kalıyor” diye yazdı.

Ataerki ve Kadının İlerlemesi

Ataerkillik, “feminist ilerlememizin” şartlarını ve koşullarını tanımlar. Batılı kadınların kapitalist iş gücüne entegrasyonu, başka bir kadın sınıfının, yani göçmen bakıcıların, eş zamanlı olarak mülksüzleştirilmesiyle mümkün oldu. 19. yüzyılın baş-

larından bu yana, “bakım boşluklarını” doldurmak için- yani bakıcıların ev dışında çalışabilmesi için çocukları, yaşlıları ve engellileri beslemek ve onlara bakmak için- tasarlanan Kanada göçmenlik programları, işçiler arasında güvencesizliğe neden oluyor. Kanada'ya girişi etkinleştirirler.

Öncelikle Güney Yarımküreden beyaz olmayan kadınlar olan göçmen bakıcılar, Daimî İkamet (PR) uygunluğunu karşılamak ve aile birleşimini sürdürmek için işverenlerine etkin bir şekilde bağlıdır. Bu, yaygın kötü muamele ve istismar için koşullar yaratır. Kendini göçmen işçi adalete adanmış kuruluşlardan oluşan bir koalisyon, 2018 tarihli Care Worker Voices for Landed Status and Fairness raporunda bazı ortak gerçekleri belgeliyor: uzun meşakkatli saatler; düşük ve ödenmemiş ücretler; asgari çalışma standartlarının uygulanmaması, yetersiz dinlenme süreleri, mahremiyet eksikliği, hastalık izni alamama ve kişisel bir hayata sahip olamama dahil; kötü yataklı konut koşulları ve bağımsız yaşam için engelleyici derecede pahalı seçenekler; cinsel şiddet ve taciz; ve tehlikeli çalışma koşulları. Raporun belirttiği gibi, “mevcut program çoğu kişinin kötü işleri bırakmasını imkânsız kılıyor.”

Ayrıca, ortalama olarak, PR için başvuran göçmen bakım çalışanları, ortalama altı ila sekiz yıl

aile ayrılığı ile karşı karşıyadır. Raporun da belirttiği gibi, bu ayrılık yılları ailevi ilişkilere kalıcı olarak zarar verebilir ve hatta onları koparabilir; Ankete katılanların yüzde 95'i aile ayrılığının en büyük sorunlardan biri olduğunu bildirdi. Göçmen bakıcı programı, baskın feminist dürtünün altında yatan çifte standardı örnekliyor: özellikle, feminist ilerlemelerin yalnızca belirli kadınlara uygulanması gerektiği. Ev içi emekleri sayesinde Kanadalı kadınların kapitalist hiyerarşide yükselmelerini sağlayan göçmen işçilerdir, kendileri, en hiyerarşinin alt basamaklarındandır. Başkalarının çocuklarına ve ebeveynlerine bakmakla görevli olanların, uzun aile birleştirme süreçleriyle ayrılmış olan kendi çocuklarına bakmaları yasaktır. Engellilerin refahını destekleyenler, bakım ihtiyaçlarının devlet için çok külfetli olduğu düşünülürse, kendileri bu desteği hak etmemiş sayılır ve PR uygunluğundan çıkarılır.

Katliamların Ötesinde Misogyny

Dünya düzenimizde, uçsuz bucaksız coğrafyalarda birbirimize görünmez bir şekilde bağlıyız. Hayatlarımız, bizim için her zaman açık olmayan, küresel bir ekonominin geniş, hareketli parçaları tarafından üretiliyor- genellikle kıyafetlerimizi diken, yiyeceklerimizi hasat eden, iPhone'larımızı oluşturan kaynaklar için madencilik yapanlar-

la yüzleşmek zorunda değiliz. Karbon emisyonlarımızın yükünü taşıyan kadınları muhtemelen tanımıyoruz; hükümetimizin uluslararası anlaşmaları nedeniyle öldürülenler ve şiddetli toprak hırsızlığının Kanada'daki yaşamımızın ön koşulu olduğu kişiler. Rızası olmayan fedakarlıkları refahımızı ve ilerlememizi finanse eden tüm kadınları tanımıyoruz. Ancak cehaletimiz, etkimizi mazur göstermez. Tam olarak cahil hale getirildik, çünkü bu cehalet dünya düzenimizin- refahı ve gücü seçkin bir azınlık için cinsiyete dayalı çizgilerle dağıtan bir dünya düzeninin- sürekliliğini mümkün kılıyor.

Kadınlara yönelik kişiler arası şiddet, küresel cinsiyet temelli hiyerarşi sistemimizin özellikle bariz bir sonucu olsa da dünya insanların çoğunluğunun normalleştirilmiş insanlıktan çıkarılmasının bir tezahüründen başka bir şey değildir. Normalleştirilmiş ataerkillik, özellikle zararlı bir etkiye sahip olsa bile, tam olarak kendisini görünmez kılarak işler. Çünkü toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin en yaygın biçimleri, toplumsal normlara aykırı olanlar değil, onlara tam anlamıyla bağlı olanlardır. Cinsiyete dayalı şiddet yalnızca kişilerarası değil, yapısaldır; sadece fiziksel değil, maddi; sadece samimi değil, mesafeli; sadece yasa dışı değil, çoğu zaman tamamen yasalır.

Cinsiyetçi şiddet failleri arasında parmaklıkların arkasında olmayanlar ve kendi yumruklarını hiç kullanmamış olanlar var. Kadınlara ve kadınlara yönelik şiddeti ele almak, Marc Lepine gibi kadın katillerinin olmadığı bir dünya için çalışmak demektir. Ancak bu, şiddet tanımımızı kadınlara/ kadınlara yönelik tüm zarar kaynaklarını kapsayacak şekilde genişletmek anlamına da geliyor. Nihayetinde, dünya insanların çoğunluğunun sömürülmesiyle finanse edilmeyen bir dünya yaratmak, eldeki asıl görevdir. Bu, ekonomik, göçmen, çevresel, yerli ve ırksal adalet ve savaşın ve sömürgeleştirmenin olmadığı bir dünya için yerel ve küresel dayanışma içinde çalışmak anlamına gelir.

Neyse ki, kadınlar ve onların müttefikleri, burada ve dünyanın dört bir yanında- özellikle de Yerliler, Güney Yarımküre, göçmenler, translar, toplumsal cinsiyete uygun olmayanlar, engelliler ve başka şekillerde marjinalleştirilmiş olanlar- şimdiden bu çalışmaya liderlik ediyorlar. Göçmen ve Güney Yarımküreliler işçilerinin hakları için savaşıyorlar, çalıntı topraklarda çevreye zarar veren boru hatlarının inşasına direniyorlar, makul bir asgari ücret talep ediyorlar ve savaşı protesto ediyorlar.

.....
Bu yazının orijinali 28.01.2020 tarihinde Roar Mag sitesinde yayınlanmıştır.
.....

Glasgow, İngiltere'nin İlk 'Feminist Şehri' Olmaya Hazırlanıyor

Giulia Carbonaro

27 Ekim'de Glasgow Şehir Meclisi, kadınların şehir planlamasının tüm yönlerinin merkezinde olması gerektiğini belirten bir önergeyi oybirliğiyle destekledi ve Birleşik Krallık'ta 'feminist şehirciliği' benimseyen ilk şehir oldu. Feminist şehircilik, kapsayıcılığı teşvik eden ve kadınların, ikili olmayan ve cinsiyet açısından değişken insanların ihtiyaçlarını kentsel peyzajı düşünme şeklimizin ön saflarına koyan bir tür şehir planlamasını savunur. Çünkü, belki de şaşırtıcı olmayan bir şekilde, şehirlerimiz toplumsal cinsiyet açısından tarafsız olmaktan çok uzak. Feminist

şehircilik akademisyenleri, erkeklerin tarihsel olarak içinde yaşadığımız şehirleri tasarlamaktan sorumlu olduğunu ve bunu kendi ihtiyaçları ve alışkanlıklarını düşünerek yaptıklarını, genellikle kadınları ve cinsel ve toplumsal cinsiyet azınlıklarını etkileyen güvenlik ve erişilebilirlik sorunlarını görmezden geldiklerini veya bir kenara attıklarını savunuyorlar.

Yaşadığımız şehirler ve onların içindeki mekanlar hepimiz tarafından farklı şekillerde deneyimleniyor ve kentsel peyzajda hareket etme biçimimizde cinsiyet kimliği, arka plan,

etnik köken ve yaş gibi faktörler önemli bir rol oynuyor. Ancak şehirlerimiz, herkesin özel ihtiyaçlarını düşünerek inşa edilmedi. Uzun bir süre, cinsiyetten bağımsız varsayılan erkek oldu. “[Glasgow] Konseyi, şehir gelişimine cinsiyetten bağımsız bir yaklaşımın işe yaradığını, kadınların şu anda uygulamaya yansıtılmayan farklı ihtiyaçları olduğunu ve kesişen, kapsayıcı ve iklim dostu bir yaklaşımın gerekli olduğunu belirtiyor.” İskoç şehirinde çığır açan önergeyi öne süren Glasgow Green meclis üyesi Holly Bruce dedi. “Konsey, kadınlar için güvenli ve kapsayıcı ve toplumun tüm üyeleri için erişilebilir kamusal alanlar yaratmak için, kadınların planlamanın, kamusal alan tasarımının, politika geliştirme ve bütçelerin tüm yönlerinde merkezi olmasının temel olduğu konusunda hemfikirler.” o ekledi.

Feminist Bir Şehir Neye Benziyor?

Feminist bir şehir, içinde yaşayan tüm insanların ihtiyaçlarının karşılandığı şehirdir, sadece erkeklerin değil. Somut olarak bu, kadınlar dahil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere herkesin eşit derecede güvenli ve güçlü hissettiği ve her grubun hizmetlere aynı erişime sahip olduğu bir şehir inşa etmek anlamına gelir. Holly’nin önergesine göre, cinsiyet eşitliğine sahip bir şehrin temel özellikleri arasında yürünebilirlik, hizmetlere yakınlık, güvenli kamusal alanlar ve açık yeşil alanlar yer alıyor. Bruce, “Bu faktörler sadece kadınlar için önemli değil, fiziksel ve zihinsel refah ve hava kalitesi açısından olumlu etkileri olan herkes için daha sağlıklı, daha yaşanabilir bir şehir yaratmak için önemli hususlardır.” Dedi. Glasgow Belediyesi, kadınlara daha fazla alan açarak, kadınların aynı zamanda daha fazla fırsata erişebileceklerini ve bunun da siyasi toplantılara katılımın “ve nihayetinde kadınların seçilmiş temsiline” artmasına yol açacağını tespit etti.

Glasgow Nasıl Değişecek?

Euronews Culture’a konuşan Bruce, “Dürüst olmak gerekirse henüz bilmiyorum çünkü bu yaklaşımın asıl amacı kadınlara danışmak ve onlara ne istediklerini sormak.” Glasgow Belediyesi, herhangi bir değişiklik yapmadan önce halka danışmaya karar verdi ve vatandaşlara

şehirlerinde hangi önlemlerin uygulanmasını istediklerini sordu. Bruce, “Daha geniş kaldırımlar ve daha fazla sokak lambası isterdim diyebilirim ama ben sağlıklı bir kadınam, bu yüzden herkesin neye ihtiyacı olduğunu bilmiyorum” dedi. “Genç kadınlar, parkların belirli yerlerinde daha fazla aydınlatma olmasını istediklerini, böylece geceleri oradan geçebileceklerini ve orada vakit geçirebileceklerini, çünkü burası özgür, güzel bir yer olduğunu söylediler. Tabii ki, çok olmalıyız. Dikkatli olun ve bir Yeşil olarak, parklarımızdaki tüm biyolojik çeşitliliği bozmadığımızdan gerçekten emin olmak istiyorum.”

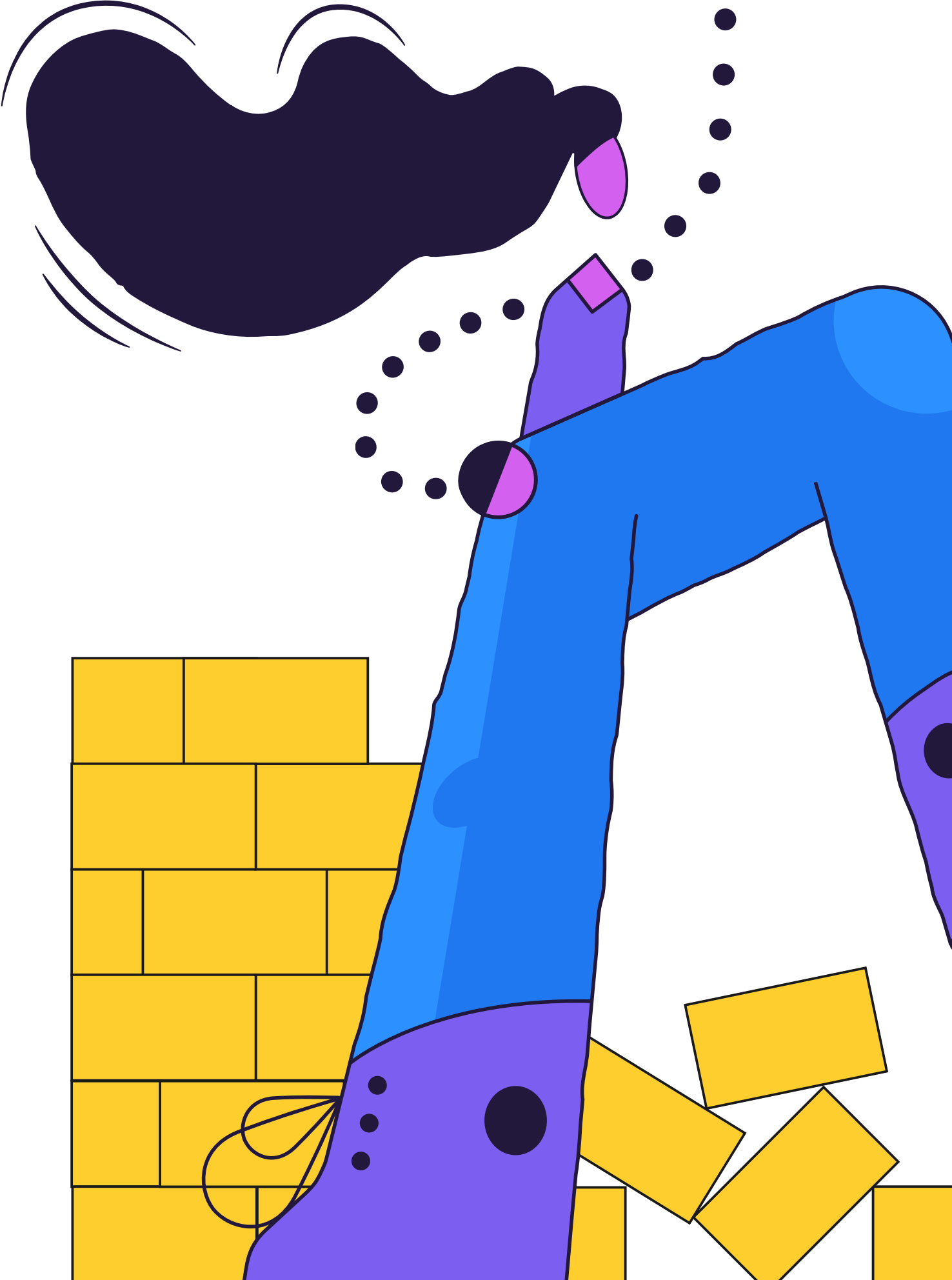
Sarah Everard’ın Londra’da kaçırılıp öldürülmesinden sonra Young Women Lead (YMCA İskoçya tarafından kurulan bir grup) tarafından 2021’in sonlarında yayınlanan bir rapor, Glasgow’daki kadınların ve ikili olmayan kişilerin çoğunluğunun otobüslerde ve otobüs duraklarında kendilerini güvensiz veya rahat-

sız hissettiklerini ortaya çıkardı. 214 katılımcıdan sadece 5’i parktayken kendini güvende hissetti. Bruce, pandeminin kadınları orantısız bir şekilde etkileyen umumi tuvalet eksikliğini ortaya çıkarması nedeniyle, daha fazla umumi tuvaletin tanıtılmasının İskoç şehrinin inceleyeceği başka bir unsur olduğunu söyledi. Konsey üyesi Bruce, feminist şehir planlaması etrafında halihazırda değişiklikler

yapmakta olan şehirlerin liderliğini de takip edeceğini söyledi.

Örneğin Viyana, çocuk arabalı ebeveynlerin (tekerlekli sandalye kullanıcılarının yanı sıra) sürekli olarak diğer yayaların arkasına takılmadan şehirde yürümelerine olanak tanıyan daha geniş kaldırımları uygulamaya koydu ve ayrıca ulaşım sisteminde ve hatta iletişim kurmak için kullanılan dilde, halkla birlikte değişiklikler yaptı. Avrupa’daki şehirleri cinsiyet açısından daha kapsayıcı hale getirmeye yönelik diğer projeler Barselona, İspanya ve Umeå, İsveç’te devam etmektedir. İskoçya, bu yaz dönemin ürünlerini herkes için tamamen ücretsiz hale getiren yasayı geçirdikten sonra, Avrupa’da feminizmin bir feneri olma yolunda ilerliyor.

.....
Bu yazının orijinali 07.11.2022 tarihinde Euro News sitesinde yayınlanmıştır.
.....

Neden Acilen Cinsiyet Eşitliğine Sahip Bir Kentsel Geleceğe İhtiyacımız Var?

Mansi Sachdev

Birkaç hafta önce, altı yaşındaki oğlum bana neden neredeyse tüm spor ve dans antrenörlerinin erkek ya da kendi deyişiyle “oğlan” olduğunu sordu. Bu gözlem beni çok üzdü ve mümkün olduğunca kadın spor antrenörleri aramaya karar verdim. Bu anlayışın olası kökenlerini de düşündüm ve şehirlerimizde kadınların spor, sanat ve benzeri faaliyetlere özgürce katılabilecekleri ‘eşit’ ve güvenli alanlara sahip olmadığını ve dolayısıyla varlıklarını sınırladığını fark ettim. Buna ek olarak, sosyal yapılarımız, bu alanlardaki fiziksel tasarım ve insan davranışlarından etkilenmiş, bu alanlarda ve ilgili faaliyetlerde bu cinsiyet dengesizliğini daha da artırmıştır. Bu iç görüyü mesleki etkileşimlerime, katkılarıma ve araştırmama ekleyerek, şehirlerimizin gerçekten cinsiyet

eşitliğine dayalı bir geleceğe doğru ilerleyip ilerlemediğini bir kez daha inceledim.

Geleceğimiz şehirli. Bundan kimsenin şüphesi olmasın. 2050 yılına kadar dünya nüfusuna eklenecek 2,5 milyar veya daha fazla insanla, kentleşme, gelişmekte olan çoğu bölgede, 21. yüzyılın en belirleyici trendi olacak. Bu mega şehirler ve yığınlar, hayatın çeşitli kesimlerinden insanlara çok sayıda ekonomik ve sosyal fırsat sunmaktadır. Ancak coğrafya katedir ve doğduğu yer -bu tarihe kadar bile- kişinin bu fırsatlara erişimini belirler. Geleceğin, kaderi coğrafyaya esir tutmasına gerek yok. Erkekler, kadınlar, çocuklar, engelliler ve LGBTQ+ topluluğunun üyeleri şehirleri farklı şekilde deneyimliyor ve geleceğimiz bu gerçeği kabul etmeli. Buna ek olarak, dünyamızın karşı karşıya olduğu en önemli çevresel zorluk olan iklim değişikliği de toplumsal cinsiyet açısından tarafsız değildir ve insan önümüzde duran görevin büyüklüğünü anlamaktadır. Doğal afetler, sık ve sert iklim olayları cinsiyet eşitsizliklerini genişletiyor ve kadınların ve kız çocuklarının geçim kaynakları, sağlık ve güvenlikleri için benzersiz tehditler oluşturuyor.

İnşa Edilmiş Çevre Aracılığıyla Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Sürdürülmesi

Tarihsel olarak, şehirler erkekler tarafından ve erkekler için tasarlanmıştır ve bu nedenle kadınlardan çok erkekler için çalışırlar. Geleneksel cinsiyet rollerini ve cinsiyete dayalı iş bölümünü yansıtmaya eğilimindedirler. Örneğin, Le Corbusier’nin II. Hindistan’daki ve dünyanın diğer bölgelerindeki çalışmalarında, yapıları çevrenin tasarım kodlarını ve standartlarını etkileyen orantıları belirlemek için aynı pratik kuralını uyguladı. Örneğin, Asyalı kadınların ortalama boyu bir buçuk metredir ve altyapının fiziksel tasarımı buna uygun değildir. En yaygın örnek, toplu taşıma kavşaklarında ve taşıma modlarında kulpların yüksekliği, çubuklar ve basamaklar gibi öğelerin tasarımıdır.

Böylece, kentsel mekanların tasarımı, bu mekanların davranışını ve kullanılabilirliğini belirler ve yönlendirir. Dünya Bankası'nın Toplumsal Cinsiyeti Kapsayan Kentsel Planlama ve Tasarım El Kitabı, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yapı-çevre etkileşimine girdiği, birbiriyle oldukça bağlantılı altı temel sorun alanını sıralamaktadır: “kamusal alana erişim”; “uygun fiyatlı ve güvenli hareketlilik”; “güvenlik ve şiddetten arınmışlık”, “sağlık ve hijyen”; “iklim direnci” ve “kullanım süresi güvenliği”. İmar kuralları gibi planlama yönetmelikleri de kentlerin kullanılabilirliğinin belirlenmesinde kilit rol oynamaktadır. Örneğin, ikincisi işletmelerin evden çıkmasına izin vermiyorsa, o zaman kadınların şehirlerde, özellikle de Küresel Güney’de ekonomiye katılımını sınırlıyor. Eşitsizlik genellikle mekânsal olarak pekiştirilir ve sistemlerimizden bireysel kamusal alanlara kadar tasarımı sürdürülür. Kentsel planlama ve tasarım, bu eşitsizlikleri ele alma, cinsiyet farklarını kapatma ve herkes tarafından eşit erişim ve kullanımı teşvik

etme gücüne sahiptir. Şehirler toplumsal cinsiyet eşitliğini kentsel planlama ve mevzuata dahil edemezlerse, geleceğimiz ekonomik refah da dahil olmak üzere çeşitli şekillerde önemli olumsuz etkilere sahip olacaktır.

Politika, Uygulama ve Toplulukta Duyarlılık İhtiyacı

Uygulayıcılar, akademi, düşünce kuruluşları ve uluslararası kalkınma kuruluşları tarafından bir araya getirilen çeşitli yararlı araçlar, planlama araçları ve kılavuzlar olmuştur. Ve bu araçları harekete geçirmeye ve toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırmaya planlama ve geliştirme alanında ortak çabalar uygulamaya acil bir ihtiyaç var. Ulusal, eyalet ve yerel yönetimler, politikaların, planların ve projelerin tasarımına, yürütülmesine, izlenmesine ve değerlendirilmesine toplumsal cinsiyet ve feminist ölçümleri dahil etmelidir. Ulusal ve eyalet kentsel politikaları, planları ve misyonları, gerçek, yerdeki etkiyi

etkilemek için cinsiyet yıkama propagandasının ötesine bakmalıdır. Belediye yönetimi ortaklarının becerilerinin artırılması ve duyarlı hale getirilmesi, eşit şehirlere doğru ilerlemenin önemli bir ön koşuludur. Kendini yalnızca cinsel şiddet meseleleriyle sınırlamayan, aynı zamanda kentsel alanları herkes için erişilebilir, kullanılabilir ve keyifli hale getirmek için gerçek tasarım hususlarını aktif olarak araştıran ve bu hususlarda girdi sağlayan katılımcı belediye planlamasına ihtiyacımız var. Diğer bir kritik tıkanıklık ise, sürdürülebilir kentsel planlama konusunu feminist, kapsayıcı bir zihniyetle ele alabilecek yetenekli planlamacıların mevcudiyetidir. Örneğin, Hindistan'daki şehir planlama reformları üzerine yakın tarihli bir araştırmaya göre, 2021'de Hindistan'da 8.268 planlamacı eksikti.

Planlama pratiğinin, bu araç ve çerçevelerin kullanımını yürekten benimsemesi ve düzenli hale getirmesi gerekir. Kentleri desteklemek

için herkes için güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir kamusal alanlar için yerel politikalar, planlar ve tasarımlar geliştirmek üzere BM-Habitat tarafından entegre edilen Blok-Blok metodolojisi gibi çeşitli araçlar artık katılımcı planlamanın uygulanmasına yardımcı oluyor. HerCity, kadınları ve kız çocuklarını kentsel gelişim süreçlerine ve karar alma süreçlerine dahil etmek için yöntemleri ve araçları küresel olarak kentsel aktörlerin ve şehirlerin kullanımına sunan başka bir girişimdir. Kentsel müdahalelerin toplum üzerindeki etkisini anlamak, ölçmek ve izlemek ve en önemlisi, toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı kentsel geleceğimiz için temel oluşturmak ve çevredeki tartışmaları alevlendirmek için projelerin toplumsal cinsiyete duyarlı değerlendirilmesi de yapılmalıdır.

Bu yazının orijinali 3.10.2022 tarihinde Friedrich Ebert Stiftung sitesinde yayınlanmıştır.

KADINLARA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELE: TÜRKİYE’DE KADIN SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNİN KATKI VE KAZANIMLARI

 Tamay Gültepe

Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, erkek egemen sistemin cinsiyetçi normları ve pratiklerinden güç alarak ev içi ve kamusal alanda kadın bedeni ve cinselliği üzerinde eril iktidar kullanma biçimi olarak devam etmektedir. Türkiye’de kadın hareketinin kadına yönelik şiddetle mücadelesi ise, kadınların hak ve özgürlükleri için verdikleri mücadele doğrultusunda 1980’lerdeki ilk protesto ve farkındalık eylemlerinden beri devam ediyor. Toplumsal cinsiyet temelli şiddetle mücadeledeki devlet politika ve yaklaşımlarının yetersizliğine karşı ‘Kadına Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele Günü’ kapsamında hak savunucusu sivil toplum örgüt ve aktörlerinin bu mücadelesindeki katkı ve kazanımlarının ve bu uzun soluklu mücadeledeki açmazların altını çizmek gerekli ve

önemli bir hal alıyor.

Öncelikle, ‘Kadın sığınakları’ konusu Türkiye’de ‘Dayağa Karşı Dayanışma Kampanyası’na (1987) takiben feminist sivil toplumun önemli bir kurumu olan Mor Çatı Kadın Sığınağı’nın kurulması ile başlangıç yapmıştı. Ancak şiddetle mücadele politikalarının yetersizliği başta olmak üzere geline nokta itibarıyla şiddet mağduru kadınlar için açılan sığınma evleri maddi kaynak kısıtlılıklarından dolayı istenilen sayıda ve nitelikte değildir ve bu durum sivil toplumu alternatif çözümlere yönlendirmiştir. Bu bağlamda, ‘Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı’ 1998 yılından itibaren kadın örgütlerinin bileşen olarak her yıl bir araya gelerek deneyim paylaşımı yaptığı,

güncel sorunları tartıştığı ve kurultay sonuç bildirgeleri yayınlamaları sebebi ile mücadelede yol gösterici niteliktedir. 'Kadın da(ya) nışma merkezleri' alternatif çözüm mekanizmaları olarak kadınların şiddetten uzaklaşması ve şiddetle baş edebilmesi için sosyal, hukuki ve psikolojik destekleri sunması ve/veya ilgili mekanizmalara yönlendirmesi açısından kritik öneme sahiptir. Sivil toplum örgütlerinin kendi olanaklarıyla oluşturdukları acil yardım hattı uygulamaları ise kadınların şiddetten korunması için hızlı ve etkili bir yöntem olması açısından hayati öneme sahip diğer bir kazanımdır.

Sivil toplumda kadın hareketinin şiddetle mücadeleye bir diğer önemli katkısı ise 'feminist bilgi üretimi ve paylaşımı'dır. Bilgi üretiminde en önemli noktalardan biri şiddetin sadece fiziksel olmadığı ve diğer şiddet türleri hakkında hazırlanan her türlü materyal ve içerik olmuştur. Şiddet türlerinin ve dönüşünün tanımları, şiddetin olumsuz

etkilerinin tespiti, destek hizmetlerinin tanıtımı ve yasal hakların açıklanması için üretilen feminist içerikler kamuoyunda kadına yönelik şiddetin görünürlüğünün ötesinde kadınların yalnız olmadıklarını bilmeleri ve dayanışmaları için güçlendirici nitelikte olmuştur. Şiddet hakkında oluşturulan içeriklerin Türkçe dili haricinde farklı dillere çevrilmiş versiyonlarının olması ise kapsayıcılık ilkesi açısından önemli bir kazanımdır. Feminist bilgi paylaşımı yöntemi ise gerçekleştirilen seminer, eğitim, konferans ve etkinlikler ile farklı sektörlerden kişilerin kadına yönelik şiddet konusunda bilgilenmelerinin yanı sıra kendi çalıştıkları kurum/kuruluşları dönüştürücü nitelikte çalışmalar yapmaları açısından önemli bir kazanımdır. Ancak şiddetle mücadeledeki yasal düzenlemelerin içeriğinde ve bunların hayata geçirilmesinde kadın örgütlerinin talep ve hassasiyetlerinin devlet nezdinde dikkate alınmaması uygulamadaki sorunların aşılmasını ve şiddetle mücadelede gerekli olan zihinsel dönüşümü sekteye ugratmıştır.

Kadın örgütlerinin 'savunuculuk ve ağ çalışmaları' erkek şiddetine karşı mücadelenin sürdürülebilirliği ve geniş kitlelerde yaygınlaşması açısından mücadelenin üçüncü bir bileşenidir. Savunuculuk çalışmalarının öne çıkan özelliklerin başında feminist hareketin hızlı ve etkili hareket etmesi vardır. Bunun en yakın örneği 2021 yılında İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararına karşılık gösterilen tepkilerdir. Sivil toplumun basın açıklamaları, sokaktaki protes-

toları, Sözleşmeye dair doğru bilgi üretimi, açılan davalar doğrultusunda Sözleşmeden vazgeçmemeleri güçlü bir savunuculuk göstergesi olarak kayda geçmiştir. Ağ çalışmalarında ise kadın ve LGBTİ+ örgütlerinin belirli platformlarda, Kadın Koalisyonu ve EŞİK (Eşitlik İçin Kadın Platformu) gibi şemsiye oluşumlar altında birleşerek kadına yönelik şiddet konusunda ortak akıl yürütüklerini ve çözüm önerileri sunduklarını görüyoruz. Bu durum sivil toplumun dayanışma gücünü gösterirken toplumsal cinsiyete

te dayalı şiddete karşı bütüncül bir yaklaşım ve mücadele yürütülmesi açısından değerlidir. Deneyim ve bilgi paylaşımının hayat bulduğu alanlar ise örgütlerin uluslararası sözleşmeler kapsamında hazırlanan dönemsel değerlendirme rapor yazımlarına dahil olması ve belediyeler ile gerçekleştirdikleri iş birlikleridir. Belediye çalışanlarına yönelik sunulan eğitimler, imzalanan protokoller, izleme çalışmaları, stratejik plan hazırlama süreçlerine dahil olunması, yerel eşitlik eylem planlarının hazırlanması, belediyelerin kadın danışma merkezi ve sığınak çalışanları için destek sunulması öne çıkan çalışmalar ve iş birlikleridir.

Dayanışmadan ve kuşaklar arası feminist bilgi ve deneyimin aktarımından alınan güç ile örgütlenerek feminist kadın hareketi bugün ülkedeki en muhalif toplumsal hareketlerden biridir. Haklarımızdan ve İstanbul Sözleşmesi'nden vazgeçmediğimiz bu mücadele, toplumsal cinsiyet eşitliğinin hayata geçeceği güne kadar devam edecektir!

İklim Değişikliği Hakkındaki Düşüncelerimizi Çarpıtan Dört Toplumsal Cinsiyet Varsayımı ve Daha İyisini Yapmanın Üç Yolu

Jacqueline Lau, Pip Cohen, Sarah Lawless

Cinsiyet, insanların iklim değişikliğini nasıl deneyimlediğini ve buna nasıl tepki verdiğini etkiler. Bu, özellikle kadınların ve erkeklerin iklimsel şoklara farklı şekilde uyum sağladığı gelişmekte olan ülkelerde belirgindir. Kadınlar daha kötü koşullarda daha çok ve daha uzun süre çalışırken, erkeklerin genellikle güvensiz ve güvenilir olmayan işler bulmak için göç etmesi daha olasıdır. Nature Climate Change’de yayınlanan bir makalede, son altı yılda düşük ve orta gelirli ülkelerde iklim değişikliği ve toplumsal cinsiyete ilişkin literatürü gözden geçirdik. Ve iklim değişikliği politikasını ve araştırmasını hâlâ rahatsız eden pek çok yararsız varsayım keşfettik. Bu varsayımlar toplumsal cinsiyet eşitliği arayışını engellemektedir. Bunu, eşitsizliğin nedenlerini yanlış teşhis ederek ve iyi fikirler gibi görünen etkisiz stratejileri destekleyerek yapıyorlar.

Varsayım 1: Toplumsal cinsiyet eşitliği bir kadın sorunudur

Pek çok iklim değişikliği politika ve projesinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin bir kadın sorunu olduğu varsayılır. Örneğin, 2015 yılında yapılan bir analiz, altı ülkede Birleşmiş Milletlerin

REDD+ programlarına (Gelişmekte Olan Ülkelerde Ormansızlaşma ve Orman Bozulmasından Kaynaklanan Emisyonların Azaltılması) baktı. Çoğu projenin toplumsal cinsiyet eşitliğini kadınların pilot projelere katılımı olarak tanımladığını tespit etti. Ancak birçok durumda, bu katılım, kadınların girişimlerin tasarımı ve uygulanmasına ilişkin kararlarda aktif bir rol oynamak yerine, yalnızca pasif bilgi alıcıları olduğu anlamına geliyordu. 1980’lerde, kadınları hedeflemek, ekonomik kalkınma ve yoksulluğun azaltılması için kalkınma örgütlerinin kilit stratejisiydi. Ancak bu genellikle, gerçek ihtiyaçları ve özlemleri ne olursa olsun, kadınlar için kalkınma “yapılıyor” şeklinde oynandı. En kötüsü, kadınları düşük ücret aldıkları ve emeklerinin değer zincirindeki daha güçlü aktörler tarafından sömürüldüğü karite yağı endüstrisi gibi işgücü piyasalarına dahil etti.

Varsayım 2: Kadınlar ve erkekler homojen gruplardır

Cinsiyetler içinde birçok farklılık vardır. Örneğin, daha yaşlı dul kadınların koşulları, evli olmayan genç bir kadınınkinden muhtemelen

çok farklı olacaktır. Aynı şekilde erkeklerin ihtiyaçları da etnik kökenlerine veya ekonomik durumlarına göre değişebilmektedir. Örneğin Avustralya’da, düşük gelirli kadınlar ve erkekler (çoğunlukla bekar ebeveynler) yükselen enerji fiyatlarına karşı muhtemelen en savunmasız durumda olanlardır. Ancak iklim değişikliği projelerinin ve politikalarının genellikle bu farklılıkları örtbas ettiğini ve dayanıklılığı artırma fırsatlarını kaçırdığını gördük.

Bu, Tanzanya ve Uganda’da iklim değişikliğine dayanıklılık oluşturmaya yönelik tarımsal gıda politikalarına ilişkin 155 politika belgesinin 2019 analizinde gösterildi. Kadınları marjinal ve savunmasız olarak nitelendiren pek çok kişi bulurken, erkekler büyük ölçüde göz ardı edildi. Mali’de yaşlı ve genç kadın ve erkeklerin farklı çiftçilik stratejileri ve hedefleri vardı ve bu nedenle iklim bilgisi için çok farklı ihtiyaçları vardı. Mali’nin Agrometeorolojik Danışmanlık Programı tarafından sağlanan bilgiler, erkeklerin yalnızca yaklaşık %15’i için gerçekten yararlıydı.

Varsayım 3: Kadınlar doğuştan ilgili ve çevreyle bağlantılıdır

1970’lerdeki ekonomik gelişmede olduğu gibi, iklim değişikliği çalışmaları, kadınları su toplama ve yakacak odun toplama gibi ev işleri yoluyla doğuştan ilgili ve çevreleriyle daha “temas halinde” konumlandırmaya devam ediyor. Bu varsayım Avustralya’da da mevcuttur- çevre dostu ürünler daha çok kadınlara pazarlanmaktadır ve kadınların iklim değişikliği eyleminin ön saflarında yer aldığına inanılmaktadır. Bu varsayımı benimsemek, kadınların çevrelerinin, ailelerinin ve topluluklarının kurtarıcısı olarak hareket etme sorumluluğunu üstlenmeleri anlamına gelir. Bu süreçte, iklimle uyum ya da hafifletme adına kadın emeği ikiye, üçe katlanıyor.

Örneğin, Batı Afrika’daki Burkina Faso’da bir REDD+ programı, toplumsal cinsiyet eşitliğini artırmak için kadınları küresel kereste dışı ormancılık ürünleri pazarlarıyla buluşturdu. Ancak kadınların programa dahil olma istekleri verili kabul ediliyordu ve kadınların çalışma koşullarını müzakere etmede çok az söz hakkı vardı.

Varsayım 4: Cinsiyet eşitliği bir sayı oyunudur

Kadınların bir foruma veya etkinliğe erkeklere eşit veya daha fazla sayıda katılması durumunda, iklim projeleri ve politikaları genellikle bunu toplumsal cinsiyet eşitliği için yeterli bir temsil olarak görür. Hindistan’da BM REDD+ projeleri, karar verme gruplarında eşit sayıda kadın ve

erkeğe sahip olmayı hedefliyordu. Ancak kadınların karar alma sürecinde çok az etkisi vardı veya hiç etkisi yoktu, fikirleri etkileyemediler ve grup içindeki kararlardan ve sorumluluktan memnun değillerdi. Karar alma gruplarında eşit sayıda kadın ve erkeğe ulaşmak gerçekten önemli bir adım olsa da yeterli değil. Rakamlar otomatik olarak eşit fayda veya yetkilendirme anlamına gelmez. Kadınların ve erkeklerin haklarını, seslerini ve nüfuzlarını destekleyecek şekillerde ilişki kurabilmelerini sağlayacak stratejilere ihtiyaç vardır.

Varsayımların ötesine geçmek: ileriye doğru üç yol

İklim değişikliği çalışmalarındaki toplumsal cinsiyet varsayımları, kalkınmanın araçlarını, uygulamalarını ve sonuçlarını inceleyen disiplinler arası bir alan olan kalkınma çalışmalarında uzun süredir eleştirilmiştir. Dolayısıyla, bu varsayımlar ortaya konulduğunda, iklim azaltma ve uyum stratejileri ve ilgili araştırmalarla uğraşan herkes için ileriye dönük üç yol öneriyoruz.

İlk olarak, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda spesifik ve kesin olun. Bir kuruluş, proje veya politika, erişim, fayda veya yetkilendirme açısından neyi başarmaya çalışır? Her birinin farklı ölçütleri ve hedefleri vardır.

İkinci olarak, toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet araştırmalarını birbirinden ayıran verileri yürütün, eleştirin ve iletin. Bu, araştırma, değerlendirme ve iletişim için kritik bir ilk adımdır.

Son olarak, toplumsal cinsiyet eşitliğinin önündeki daha zor engelleri anlayın, sorgulayın ve değiştirin. Bunlar, mülkiyet ve miras hakları, geçim fırsatları, eğitim, sağlık hizmetleri ve malzeme ve kredi kaynaklarına erişimdeki maddi farklılıklarda ortaya çıkan toplumsal cinsiyet normlarını içerir. Bunu daha iyi yapabilmek için iklim değişikliği programlarının ve kurumlarının toplumsal cinsiyet eşitliğine, daha uzun zaman dilimlerine ve daha iyi toplumsal cinsiyet eğitimi ve kapasitesine yönelik daha fazla kaynak yönlendirmesi gerekiyor.

Dünya daha fazla iklim değişikliği etkisine hazırlanırken, toplumsal cinsiyet eşitliği için çalışmak, küresel liderlikten değişimin ön saflarında yer alan kuruluşlara ve topluluklara kadar her düzeyde ciddi ve bilgili bir taahhüt gerektirir.

.....
Bu yazının orijinali 4.03.2021 tarihinde The Conversation sitesinde yayınlanmıştır.
.....

Ferda Ülker Sevgi Binbir
“Kendi Sesinden 40 Yılın Hikayesi”

“Kendi Sesinden 40 Yılın Hikayesi” İzmir kadın hareketinin son 40 yılına panoramik bir bakış sunuyor. Bu 40 yıl içinde hareketin az ya da çok öznesi olmuş bütün kadınlara ulaşmaya çalıştık ve çoğuna da ulaştık. Bu açıdan kitap herkesin yer aldığı çok renkli ve çok sesli bir çalışma oldu.

Panoramik diyoruz çünkü büyük küçük, dernek, vakıf, koordinasyon, inisiyatif, platform, kampanya, eylem gibi her türlü oluşuma yer verdik. Öyle ki, bırakın her bir bölümü, her bir yazı tek başına bir kitap olacak geniş aslında. Biz istedik ki, başvuru kitabı gibi, açtığınızda İzmir’de kadınlar neler yapmış kırk yıl boyunca derli toplu bir araya getirelim. İsteyen buradan aldığı bilgiyle daha derinlikli çalışmalar yapabilir.

Kitabı yazarken temel motivasyonunuz neydi?

Bu soruya kişisel bir cevap vermek pek doğru olmayabilir. Uzun zamandır, İzmir kadın hareketinin gündeminde olan bir konuydu. Ortak bir motivasyon ile ortaya çıktı aslında. Ortak hazıfaya ulaşmak, birlikte düşünüp hatırlamak, her toplantıda katılan yeni kadınlarla, başka başka anımsamalar oluşturdu bu kitabın içeriğini. Sadece İzmir’in değil genel olarak kadın hareketinin ihtiyacı ve belki de biraz eksikliği bu olsa gerek. Arşivleme konusunda eksik kalıyoruz. Çalışmanın tüm süreçleri motivasyonumuzu güçlendirerek devam etti.

Kitabı yazmadan önce ne gibi bir araştırma süreci geçirdiniz?

Epeyce bir kısmı sözlü tarih olarak çalışıldı. Son

kırk yılın gazete taramalarını da yaptık. Süreç adım adım ve İzmir kadın hareketinin neredeyse bütün özneleri ile örüldü. Her ay yaptığımız toplantılar yeni katılımcılar ile çoğaldı ve zenginleşti. Harekete katkısı, emeği olan neredeyse her kadına ulaşmaya ve sürecin bir parçası olmasını sağlamaya çalıştık. En güzel kısmı da herkesin büyük bir heyecanla dahil olmasıydı sürece.

Kitabı yazdıktan sonra ne gibi geri dönüşler aldınız?

Genellikle olumlu dönüşler oldu. Hareketin son kırk yılına dahil olan herkes kendinden bir şey buldu bu çalışmada. Her grup, gerek dernek veya vakıf, gerek inisiyatif veya platform her ne ad altında olursa olsun her yapı kendi sürecini, kendi kelimeleri ile kattı kitaba. Bizce en güzel yanlarından biri de bu oldu.

Bu kitabın kadın mücadelesinde nasıl bir yere sahip olacağını düşünüyorsunuz, mücadeleye ne gibi bir katkı sağlayacak ?

Ortak bir hafıza oluşturma açısından son derece kıymetli bir katkısı var kadın hareketine. Tarihini bilmek ve sahip çıkmak geleceğe yönelik atılacak adımları da güçlendirmenin yollarından biridir diye düşünüyoruz.

Umuyoruz ki, bu tür çalışmalar farklı dönemleri kapsayacak şekilde devam eder. Geçmişin deneyimlerini bilerek geleceğe hep birlikte yürümek heyecan verici oluyor.

Saba Rastgarkarimi:

“İran Bir Değişime Gebe,,

“Türkiye’ye gelmenin bize farklı bir hayat yaşama, değişiklik yapma, yeni bir deneyim yaşama fırsatı vereceğini düşündük ve eğitimimize yurt dışında devam etmeyi planladık.”

Tahran’da 13 Eylül’de ‘ahlak polisi’ tarafından gözaltına alındıktan sonra komaya girdiği ve hastaneye götürüldüğü açıklanan Mahsa Amini’nin 16 Eylül’de yaşamını yitirmesi İran’da infiale yol açtı. Önce genç kadınlar sokağa döküldü, ardından milyonlar. Artık her yaştan ve cinsiyetten insanlar rejime karşı kol kola direniyor. Direnişin başlamasının üzerinden geçen sürede nelerin değiştiğini, protestolarda yaşanan son durumun ne olduğunu Türkiye’de yaşayan İranlı bir kadın olan Saba ile konuştuk.

İran’dan Türkiye’ye gelme hikayeniz nasıldı?

Türkiye’ye gelmeye karar verdiğimde 38 yaşındaydım. İran’da yaklaşık 16 yıl öğretmen, okutman ve tercüman olarak çalıştım ama resmi olarak istihdam edilmedim. Bu kararı almamın iki ana sebebini sayabilirim. Birincisi, pek çok kişinin göç hakkında düşünmesine neden olan, insanlar üzerindeki sistematik baskı türüydü; onca mücadelede sonradan değiştirilmesi çok zor görünen sosyal, kültürel, ekonomik ve politik koşullardan duyulan bir tür hayal kırıklığı, yorgunluk ve hoşnutsuzluk. İkinci

olarak, hayatım boyunca seçtiğim yaşam tarzına değinmeliyim; Evliyim ve kocam ve ben her zaman özgür bir hayat yaşamak, resmi olarak çalışmamayı tercih etmek ve yeni şeyler deneyimlemek istemiştizdir. Türkiye'ye gelmenin bize farklı bir hayat yaşama, değişiklik yapma, yeni bir deneyim yaşama fırsatı vereceğini düşündük ve eğitimimize yurt dışında devam etmeyi planladık. Hayatımızın geri kalanını yurtdışında yaşamak hiçbir zaman bir karar olmadı ve en başından ülkemize dönmeyi düşündük.

İran'da insanlar sokaklara çıktı ve protestolara kadınlar öncülük ediyor. Sizce bu İran'daki kadın hareketi için bir dönüm noktası mı?

Kesinlikle öyle ve inanıyorum ki bu hareket sadece İran'da değil birçok ülkede ilham kaynağı olacaktır. İran'daki kadın hareketinin çok uzun bir geçmişi ve geçmişi var. Bu harekette kendi rollerini oynayan birçok aktivist, yazar, avukat, sanatçı ve bilim insanı ile. İran tarihinin dönüm noktalarında kadınlar her zaman önemli bir rol oynamış ve sosyal olarak aktif olmuştur. İran'da halen devam eden protesto bir gecede olan bir olay değil. Bu, hem kadınlar hem de erkekler üzerinde yıllarca süren baskının sonucudur. Protestolar, devrimin hemen hemen ilk yıllarından itibaren başlamış ve neredeyse her 10 yılda bir, üniversitelerden başlayarak, yavaş yavaş tüm toplumda harekete geçmiştir. Ama şunu söylememiz gerekir ki kadın, bedeni, yaşamı ve onlar için özgürlük alanı olabilecek her ne varsa din ve gelenek adına devletin denetimi altına girmiştir. Bu yüzden tahmin edilebilirdi. Sistemin herhangi bir reformu kabul etmemesi durumunda ayakta kalamayacağı ve sistemi değiştirip harekete öncülük edecek olanın da kadınlar olacağı öngörülüyordu. İranlı kadınlar, toplumu ve ülkeyi yöneten çeşitli baskı ve ataerkil sistem nedeniyle güçlüdür. Kızgınlar ve nasıl savaşacaklarını biliyorlar ve bundan daha önemlisi ne için savaştıklarını biliyorlar. İlk kadın devrimi denilebilir.

Eylemleri kadınlar başlattı ama şimdi sokakta erkeklerin de destek verdiğini görüyoruz. Nasıl bir ortam ve birleşme var?

Bu çok iyi bir soru. Erkekler kadınlara eşlik ediyor, kadınlar protestoya öncülük ediyor ve erkekler de onları destekliyor. Zorbalığa karşı

tüm toplumun adeta bir vücut haline geldiği söylenebilir. Bu tarihsel noktada İran toplumunun olgunluğunu gösteriyor. Bu harekette, protestoyu besleyen toplum üyeleri arasında saygı ve merhametle gerçek bir eşitlik vardır.

Sokaklardaki sadece gençler değil, değil mi?

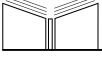
Sadece gençler değil, farklı sınıflardan, yaşlardan ve şehirlerden insanlar var; okullardaki öğrencilerden yaşlılara. Bahsettiğim gibi, bu hareket belirli bir grupla sınırlı değil. Elbette gençler daha enerjik, cesur, motive ve aktif ama tek grup onlar değil. Ayrıca sanatçılara ve sporculara hareketin yönlendirilmesinde ve teşvik edilmesinde hayati bir rol düşmektedir.

İranlı aktris Katayoun Riahi geçtiğimiz günlerde bir röportaj verdi ve İran'ın kendisi bir hapishaneye dönüştüğü için insanların artık hapishaneden korkmadığını söyledi. Katılıyor musun?

Bu kesinlikle doğru. Daha önce de belirttiğim gibi birçok aktris, oyuncu, sanatçı ve sporcunun aramıza katılması sanat yapıtlarıyla iç içe olan bu akımın kendine has bir özelliğidir. Katayoun Riahi'nin söylediği şey ve onun protestonun ilk günlerinde bir video yayınlayanlardan biri olduğunu belirtmeliyim, doğru. Bastırma her yer-

deyken, hayatınızın en kişisel alanında bile ve ondan kurtulmanın bir yolunu göremediğinizde, fiziksel bir parmaklık olmasa bile parmaklıkların arkasında olduğunuzu hissedersiniz çünkü güçlü bir diktatörlük vardır. değerlerini size aşlamak ve tek kutuplu bir toplum yaratmak istiyor. Bu nedenle olan şu ki, minimum özgürlüğünüzü elde etmek için, hayatınıza anlam katmak için her şeyi kaybetmeye hazırsınız. Gerçek şu ki, istediğiniz gibi hareket etmekte, düşünmekte, yaşamakta, giyinmekte özgür olmadığınız zaman bir hapishanedesiniz. Şunu da eklemeliyim ki, insanlar sadece hapisten değil, ölümden de korkarlar. Sokaklara çıkmadan önce videosunu çeken ve bunun son videoları olabileceğini bildikleri için vedalaşan ve hayatlarını kaybedebileceklerini bilen pek çok insan görüyoruz. Özgürlük ve hürriyet tarih boyunca insanların birinci ihtiyacı olmuştur. Bundan mahrum kaldıklarında, nihayet bir tepki beklenir. Pek çok kişi, İran'ın bir değişime gebe olduğuna inanıyor.

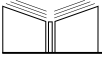
Ne okusak?

AYTEN KAYA GÖRGÜN - “ÇATLAK KIZLAR SAĞLAM KAPIDA

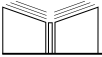

Ayten Kaya Görgün *Arıza Babaların Çatlak Kızları* ile anlatmaya başladığı çatlak kızların hikâyesini *Çatlak Kızlar Sağlam Kapıda* ile devam ettiriyor. Üstelik yine ağlamadan, yazıklanmadan, o kendine özgü ılıtılı, şenlikli, mizahi diliyle...

BANU BÜLBÜL-“JAGUARIN GÖZLERİ”

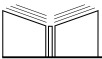
Son Sanılan Yerden Doğan Umut: Jaguarın Gözleri. İstanbul’da geçen Jaguarın Gözleri’nde, bir intiharın peşine düşen üç kadın kendilerini karmaşık olayların içinde bulur. Romanın sürükleyici anlatısı içinde ilerlerken karanlık çetelerin gerçekleri gizlemek adına giriştikleri işler de açığa çıkmaya başlar. Türkiye’nin temel meselelerini birbiriyle bağlantılı olarak bütüncül bir bakış açısıyla ele alan Jaguarın Gözleri, son dönemdeki politik mücadeleleri farklı muhalif grupların bakış açılarından da yansıtmayı başarıyor. Jaguarın gözleri. Kafese kapatılmış özgür bir ruhun, gerçekler kadar keskin gözleri. Uysallaştırılamayan, ehlileştirilemeyen, itaat etmeyen... Aşka, dostluğa, umuda, dayanışmaya ve mücadeleye dair bir roman olan Jaguarın Gözleri, Banu Bülbül’ün ilk romanı.

ASLI ALPAR-“EMİNE HANIMIN ROMANI”

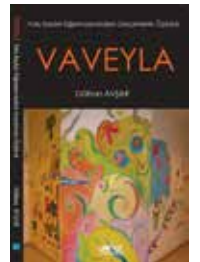

Değersizleştirilen hayatların savunucusu, çağımızın önemli çizerlerinden Aslı Alpar, Emine Hanım’ın hayatını çizgilerle anlatıyor. 1922 doğumlu, İstanbullu, zengin bir ailenin kızı Emine Hanım. Ahlak bekçisi babası tarafından okul ile ilişkisi kesilen, ardından evden devam eden eğitim hakkı da elinden alınan, sevdiceği ile bir hayat kurmasına izin verilmeyen, yaşadığı dönemde kıymetli sayılan “subay karısı” unvanının gölgesine tenezzül etmeyen, “ayıp” kabul edilen ruhsal sorunlarını yapayalnız göğüsleyen, her yaşında biraz daha içine kapanan, kaybolan, izleri silinen Emine Hanım’ın hayatını anlatan bu kitap, tıpkı bir aile albümü gibi kalabalık bir günde olmasa da yalnız hissettiğiniz her anda raftan indirip almaya, okumaya ve görmeye değer bir hikâye sunuyor.

GÜLHAN ALICI AŞVAR-“VAVEYLA”

Şiddete maruz bırakılan kadınların yazılan öyküler üzerinden yalnız olmadıklarını hissettirmek, destek alabilecekleri başvuru mekanizmalarını hatırlatmak ve yaşadıkları şiddete karşı “dur” demek için cesaretlendirmek, kadın danışma merkezleri ve sığınmaevlerinin işleyişi hakkında bilgilendirmek ve en önemlisi de ne kadar etkisi olur bilemiyorum; ama “Bu kadınlar bunları yaşıyor, farkında olun, sessiz çığlıklarını duyun, görün artık” demek için bu kitabı yazdım. Görüştüğüm kadınların büyük çoğunluğu belleğimde isimsiz, yaşsız, cinsiyetsiz ve zamansız... Sadece ve sadece kişiler değişiyor, ama olaylar hep benzer, aynı zamanda hep farklı, hikâyeler hep biricik, her biri birbirinden özel... Binlerce öykünün sırdaşı olarak isimler, yaşlar, zamanlar geçer; hüznüler baki kalır... Yakıcı izler bırakır çoğu; bazıları övünülesi çabasının hatırasını bırakır avucuma, bazıları sessiz çığlığına eşlik eden gözyaşlarını, bazıları da gururlu terk edişlerini Yokluğu bir dert, varlığı bin dert sayılan suskun kadınlar coğrafyasından, ataerkil sistemin dayatmalarına karşı varlığını ispat etmeye çalışan bir kadının haklı isyankâr çıkışına ve şiddetle mücadelesine tanıklık etmek; kelebeğin dönüşümüne tanıklık etmek gibi gelir her defasında. Öyle mucizevi, muhteşem, sancılı ve kederli... Ve benim de bu hikâyedeki rolüm, yangını söndürmeye gücü yetmeyen ama elindeki bir kova suyla destek olmaya çalışan karınca misali...

Çankaya
BELEDİYESİ

**KADINA
KARŞI
ŞİDDET
ÖNLENEBİLİR.**

**YALNIZ
DEĞİLSİNİZ,
BİZ VARIZ!**

TÜRKİYE
KADIN DERNEKLERİ
FEDERASYONU

**AİLE İÇİ ŞİDDET
ACİL YARDIM HATTI**
0 549 0 212 656 96 96

Uygulamamız
Google Play
ve
App Store'da
yayında

Çankaya
BELEDİYESİ

Şiddete Karşı Yalnız Değilsiniz

Sosyal Destek Hattı
Alo 183

ŞÖNİM Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi
0312 351 65 63

Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı
0212 656 96 96 - 0549 656 96 96

Ankara Barosu Kadın Hakları Merkezi
0312 416 72 21

Ankara Barosu Gelincik Merkezi
0312 444 43 06

Çankaya Belediyesi Kadın Danışma Merkezi
0312 458 89 00 (1154 /3507)

